

Valgundersøgelsen 2005

Teknisk rapport

Jørgen Goul Andersen
Jakob Rathlev
David Hedegaard Andersen
Thomas Dejgaard Pedersen

Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning

Aalborg Universitet

Februar 2005

Forord

Hermed udsendes den samlede tekniske rapport vedrørende valgundersøgelsen 2005. Rapporten beskriver de forskellige datasæt, der indgår i eller er foretaget i tilknytning til valgundersøgelsen 2005. I selve valgundersøgelsen indgår tre datasæt:

- (1) Hovedundersøgelsen: 2.264 svarpersoner, indsamlet af Gallup ved CAPI-interviews.
- (2) Kombinationsundersøgelse 1: Hovedundersøgelsen plus supplerende materiale på 2.492 interviews omfattende Gallups sociale baggrundvariable og partivalg. I alt 4.756 svarpersoner.
- (3) Kombinationsundersøgelse 2: Er en panelundersøgelse af 772 respondenter, som både har deltaget i valgundersøgelsen 2001 og hovedundersøgelsen 2005.

Rapporten her beskriver de nævnte datasæt, med hovedvægten på hovedundersøgelsen og dens godt 350 spørgsmål stillet til 2.264 svarpersoner. Rapporten er opbygget i fire moduler, der kan udskrives hver for sig:

Modul 1: **Oversigt** over datasæt, variabel-indeks, datamodifikationer og databehandling, vejning og repræsentativitet, samt oversigt over kodenøgler til åbne spørgsmål i modul 2.

Modul 2: **Kodenøgler til åbne spørgsmål**

Modul 3: **Kodebog med marginalfordelinger** til hovedundersøgelsen samt oversigt over variable og rekodninger til fælles variable i kombinationsfiler.

Modul 4: **Spørgeskema og svarkort**

Rapporten er udarbejdet af Stud.scient.adm.'erne Thomas Dejgaard Pedersen og David Hedegaard Andersen, studentermedhjælpere ved Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning, Aalborg Universitet, 2005, mens Professor Jørgen Goul Andersen har haft det overordnede ansvar.

Desuden tak til Stud.scient.soc Regina Engel Andersen for arbejdet med de åbne stillingskoder.

Indholdsfortegnelse

1	OVERSIGT OVER DATAMATERIALET	5
1.1	HOVEDUNDERSØGELSEN	6
1.2	SUPPLERINGSUNDERSØGELSEN	12
1.3	PANELUNDERSØGELSEN	13
1.4	KOMBINATIONSFILER	13
1.4.1	Specifikke kommentarer til kombinationsfil 1, Suppleringsundersøgelsen	13
1.4.2	Specifikke kommentarer til kombinationsfil 2, panelundersøgelsen	15
1.5	SUPPLERENDE MATERIALE.....	17
1.6	VARIABEL-INDEKS FOR HOVEDUNDERSØGELSEN	18
2	BORTFALD OG REPRÆSENTATIVITET I HOVEDUNDERSØGELSEN.....	26
2.1	INDLEDNING	26
2.2	GENEREL BORTFALDSANALYSE: DEMOGRAFISK REPRÆSENTATIVITET	29
2.3	POLITISK INTERESSE.....	31
2.4	PARTIPOLITISK REPRÆSENTATIVITET	34
2.5	SOCIOØKONOMISK REPRÆSENTATIVITET	36
3	KOMBINATIONSFILERNE – OVERSIGT OVER FÆLLESVARIABLE	42
4	KODENØGLER.....	51
4.1	KODENØGLE TIL STILLINGER OG SOCIOØKONOMISK GRUPPERING (v344, v347, v349, v361, v362, v363)	51
4.2	KODENØGLE TIL BRANCHE (vv345, v348, v350).....	53
4.2.1	Ændringer i forhold til DB03 og valgundersøgelserne i 1998 og 2001	54
4.3	FAGFORENING (v341, v359, v360)	55
4.3.1	Ændringer i forhold til kodenøglen i 2001	55
4.4	KODENØGLER TIL VIGTIGSTE PROBLEM (v7-v10)	57
4.5	VIGTIGSTE GRUND TIL AT STEMME (v23).....	58
4.6	KODENØGLE FOR AVISER (v40 OG v59-v61)	58
4.7	VIDEN OM PARTI (v63-v64).....	59
4.8	ANDEN BØRNEPASNING (v330).....	59
4.9	ANDRE KODENØGLER	59
5	LITTERATURLISTE	60

Valgundersøgelsen 2005

Teknisk rapport

Modul 1

Oversigt over datamaterialet mv.

Jørgen Goul Andersen
Jakob Rathlev
David Hedegaard Andersen
Thomas Dejgaard Pedersen

Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning

Aalborg Universitet

Februar 2005

1 Oversigt over datamaterialet

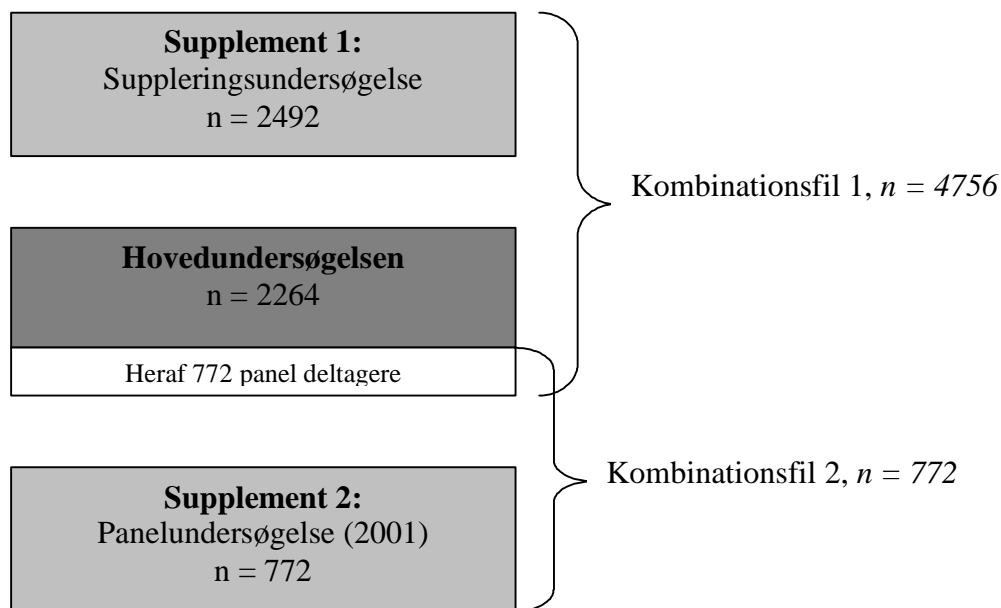
Valgundersøgelsen 2005 består af en hovedundersøgelse, hvor der indgår en surveyundersøgelse, lavet på samme vis som tidligere valgundersøgelser, og en tilhørende panelundersøgelse med respondenter, der blev interviewet i 2001 og igen i 2005. Derudover en suppleringsundersøgelse. Hovedundersøgelsen indeholder to dele: For det første interview med 1.461 vælgere, der er blevet interviewet første gang i 2005. For det andet et panel på 803 vælgere¹, der er blevet interviewet i forbindelse med folketingsvalget i 2001 og igen efter valget i 2005.

Supplement 1: Suppleringsundersøgelsen er udbygninger på nogle få variable, først og fremmest sociale baggrundsvariable og partivalg.

Supplement 2: Panelundersøgelsen indeholder de spørgsmål, der blev stillet til hovedundersøgelsen i 2005 og 2001.

I det følgende vil disse datasæt blive introduceret, jf. figur 1.

Figur 1. Grafisk oversigt over datamaterialet.

¹ Antallet af respondenter bliver justeret til 772, da der hos enkelte respondenter er forskel i køn og alder i 2001 og 2005. Disse respondenter er sorteret fra og indgår, men indgår stadig i hovedundersøgelsen.

1.1 Hovedundersøgelsen

Hovedundersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse blandt 2.264 tilfældigt udvalgte personer i alderen 18 år og derover, hvoraf 803 respondenter er geninterviewet fra valgundersøgelsen 2001. Panelet i hovedundersøgelsen giver derfor mulighed for at observere i hvilket omfang en bestemt gruppe af vælgere har skiftet holdning ved at sammenholde svarene på de samme spørgsmål i 2001 og 2005. Tilsammen kan de to dele benyttes til at belyse dynamikken i vælgernes politiske holdninger ved folketingsvalget i februar 2005.

En oversigt over hovedundersøgelsens variable findes i afsnit 1.6.

Metode

Undersøgelsen er gennemført ved besøgsinterviews med fuldt struktureret spørgeskema. Der indgik enkelte åbne spørgsmål; kodningen heraf fremgår af kapitel 4 i Modul 1. Der er benyttet CAPI-interviews (Computer Aided Personal Interviews). Interviewtiden var lige godt en time i gennemsnit. Der blev i tilknytning til skemaet benyttet et ret stort antal kort (26 i alt), således at svarkategorierne typisk er blevet præsenteret både skriftligt og mundtligt for respondenterne. Disse svarkort er optrykt i modul 4.

Feltarbejdet

Feltarbejdet blev gennemført af Gallup A/S² i perioden 19.02.05 – 31.08.05.

2.009 af de i alt 2.264 interview blev gennemført i perioden 19.02.05 – 19.05.05. Som følge af vanskeligheder med at opnå et tilfredsstillende antal geninterviews på paneldelen, blev dataindsamlingsperioden for denne del af undersøgelsen udvidet, fra 24.06.05 – 31.08.05. Ud af de 803 interview i paneldelen blev de 547 foretaget i foråret 2005, mens de resterende 256 interview blev gennemført i løbet af sommeren.

Det er værd at bemærke at ca. halvdelen af interviewene er blevet udført før Socialdemokraternes formandsskifte til Helle Thorning Smith og den anden halvdel efter.

Population

Undersøgelsespopulationen udgjordes af herboende personer i alderen 18 år eller ældre med bopæl i en privat husstand. Populationen er de facto befolkningen, uanset statsborgerskab.

---

² TNS Gallup metoderapport for Valgundersøgelsen 2005, november 2005.

For paneldelen er populationen defineret som de 2.014 vælgere, der deltog i valgundersøgelsen i 2001.

Stikprøveudvælgelse

For de 1.461 respondenter, der er interviewet første gang i 2005, er udvælgelsen af respondenterne i de enkelte husstande blev udvalgt efter fødselsdagskriteriet, hvilket vil sige, at interviewet blev gennemført med den person i husstanden, som sidst har haft fødselsdag. Udvalgelsen af adresser er sket ved en tilfældig udtrækning fra Indenrigsministeriets adressedatabase blandt alle private adresser i Danmark.³ Stikprøven består af et antal adresseklynger, der er fordelt ud fra befolkningstætheden per amt. Hver adresseklynge består af et antal adresser varierende fra fire til syv adresser. I alt har der været ca. 500 adresseklynger (sampling points).

De udtrukne adresser blev besøgt uden forudgående kontakt; i de tilfælde, hvor der ikke har været nogen hjemme ved første besøg, har interviewerne efterladt et brev med en beskrivelse af undersøgelsen og et telefonnummer, hvor respondenterne kunne ringe op og aftale tid for et interview. Alle adresser i en adresseklynge er blevet besøgt fire til fem gange, inden den er blevet opgivet som 'ikke truffet'. Dette er mere end normalt og har også medført, at andelen af 'ikke truffet' husstande er minimeret i forhold til tidligere. Der er kun foretaget ét interview per husstand, hvilket har givet en mindre underrepræsentation af flerpersoners husstande, som i nogle undersøgelser kompenseres ved at foretage enkelte dobbeltinterviews i flerpersoners husstande. Dette er ikke gjort her, da det ikke er afgørende i forhold til undersøgelsens emne. Forskellen er i øvrigt ganske minimal.

I stikprøvedelen er der bevidst interviewet lidt for mange unge mellem 18 og 20 år, for at kompensere for at panelet i sagens natur ikke rummer nogle i den gruppe (da de var for unge til at blive interviewet i 2001-undersøgelsen).

For panelundersøgelsen er det forsøgt at interviewe alle de tidligere medvirkende, der i 2001 gav tilladelse til de måtte kontaktes igen. Personer der er flyttet, er blevet søgt lokaliseret ved hjælp af opslag i telefonnummerdatabaser.

Kontrol

---

³ Udtrækket består af husnumre, og tages fra en version af Indenrigsministeriets adressedatabase, som Gallup opdaterer ca. en gang om året.

Omtrent 10 pct. af de returnerede spørgeskemaer er løbende blevet udtrukket til kontrol. Det medførte, at interviewpersonerne blev kontaktet telefonisk og kontrolleret for autenticitet. Disse kontrolinterview har ikke givet anledning til bemærkninger.

Gennemførelsesstatistik

Gennemførelsesstatistikken er en opgørelse over hvor mange interview, som blev gennemført, og årsagerne til at nogle kontakter ikke har resulteret i et interview. Langt den hyppigste grund til at det ikke lykkedes Gallup at gennemføre interview på en given adresse eller med den givne respondent, var at vedkommende afviste at deltage – de såkaldte nægttere. En anden grund var at Gallup ikke kunne træffe respondenten hjemme selv efter gentagne besøg. Dertil kommer, at nogle personer ikke talte tilstrækkeligt godt dansk eller var for svækkede af alder eller sygdom til at kunne interviewes.

Respondenter der af den ene eller den anden årsag ikke har kunnet interviewes kaldes under ét for frafald. Gallup sondrer mellem neutralt frafald og det egentlige frafald. Det førstnævnte er fx adresser, som ikke eksisterer, ikke hører til en privat husstand eller af andre grunde ikke bør interviewes. Det egentlige frafald er det problematiske, det er først og fremmest nægtterne, respondenter der afbryder interviewet undervejs og respondenter der ikke kan træffes.

Tabel 1.1 viser gennemførelsesstatistikken for hovedundersøgelsens to dele. Som det fremgår, er stikprøveundersøgelsen baseret på et udtræk på i alt 3.081 adresser. Heraf er der et mindre, neutralt frafald grundet ikke-eksisterende adresser, handicap hos respondenten, manglende sprogfærdigheder, ikke-beboede adresser, erhvervsadresser samt nogle få der er blevet sorteret fra fordi de inden for et år har deltaget i en anden Gallup-undersøgelse (Gallup har en politik, hvor de så vidt så muligt ikke kontakter de samme respondenter flere gange på ét år).

Når det neutrale bortfald fraregnes fremkommer en bruttostikprøve på 2.744 respondenter, svarende til 89,1 pct. af det oprindelige adresseudtræk. Af disse er det lykkedes Gallup at gennemføre interview med 1.461 personer eller 53,2 pct. – hvilket giver undersøgelsens gennemsnitsprocent.

Tabel 1.1 Gennemførelsesstatistik

	Stivprøveundersøgelsen		Panelundersøgelsen	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Totale antal adresser	3.081	100,0	2.014	100,0
Eksisterer ikke/ikke fundet	36	1,2	7	0,3
Handicap, fx døv eller blind	27*	0,9	18	0,9
Taler ikke dansk	87*	2,8	1	0,0
Ubeboet	127	4,1	3	0,1
Erhverv, institution o. lig.	57	1,9	-	-
Tidligere deltaget i Gallupundersøgelse	3	0,1	18	0,9
<i>Adresser uden kontaktmulighed i alt</i>	<i>337</i>	<i>-</i>	<i>47</i>	<i>-</i>
Bruttostikprøve	2.744	89,1	1.967	97,7
Bruttostikprøve	2.744	100,0	1.967	100,0
Respondent ikke truffet	163	5,9	157	8,0
Deltagelse nægtet	1.111	40,5	589	29,9
Respondenten kunne ikke lokaliseres	-	-	413	21,0
Kasserede interviews	9	0,3	5	0,3
Gennemførte interviews	1.461	53,2	803	40,8

*En alternativ bruttostikprøve kunne indeholde kategorierne 'Handicap, fx døv eller blind' og 'Taler ikke dansk', da det kan diskuteres om kategorierne kan betegnes som neutralt bortfald.

Det kan diskuteres hvorvidt handicappede og ikke-dansktalende respondenter bør henregnes til neutralt bortfald. Gallup mener imidlertid, at gruppen er så lille (3,7 pct.), at den potentielle fejlkilde under alle omstændigheder er minimal.

Medregningen af handicappede og ikke-dansktalende kategorier til neutralt bortfald kan som sagt diskuteres: Specielt i nærværende undersøgelse, hvor den afhængige variabel er partivalg, kan det være rimeligt at udregne en opnåelsesprocent eksklusiv ikke-dansktalende, der formentlig for størstedelens vedkommende ikke har stemmeret og ikke-interviewbare handicappede. Således opgjort er bruttostikprøven 2.744 og opnåelsen 53,2 pct. Hvis man derimod vælger at henregne ikke-dansktalende (87 resp.) og handicappede (27 resp.) som 'egentlig frafald', giver det en ringere opnåelsesprocent, idet den alternative bruttostikprøve bliver 114 respondenter større, men også har det større egentlige frafald. Bruttostikprøven ender dermed på 2.858 respondenter, men har et frafald på 1.397, hvilket giver en opnåelsesprocent på 48,9 pct.

Kategorierne 'Erhverv, institution o. lign.', 'Ubeboet' og 'Eksisterer ikke/ikke fundet' er ligeledes problematiske at henregne til neutralt bortfald, men burde måske snarere trækkes ud som 'ikke eksisterende adresser' i stedet. Traditionelt er denne kategori enten slet ikke anvendt eller i hvert fald anvendt mest muligt konservativt⁴. Der er i undersøgelsen en temmelig stor andel af de udtrukne adresser, der falder indenfor disse kategorier, idet de tegner sig for 220 af de udtrukne adresser (7,1 pct.).

Gennemførelsesprocenten kan ses som en kvalitetsindikator, et udtryk for potentielle skævheder hidrørende fra et systematisk bortfald. De 53,2 pct. er lavere end undersøgelsen i 2001, hvor gennemførelsesprocenten var 58,7 pct. Forskellen skyldes ifølge Gallup, at respondenterne er blevet mindre tilbøjelige til at ville deltage i undersøgelser af denne type: i 2001 var andelen af nægttere 34,1 pct., i 2005 er tallet 40,5 pct.

På panelundersøgelsen er gennemførelsesprocenten lidt lavere, nemlig 40,8 pct. Det kan virke overraskende, da det umiddelbart virker lettere at interviewe personer der én gang tidligere har indvilget i at lade sig interviewe. Andelen af nægttere er da også betydeligt mindre, 29,9 pct. mod 40,5 pct. i stikprøveundersøgelsen jfr. tabel 1.1. Til gengæld har der været en ret betydelig andel på 21,0 pct., der ikke har kunnet lokaliseres (eller i 2001-undersøgelsen ikke gav tilladelse til at blive kontaktet igen). Problemerne har mange årsager – folk flytter og kan efterfølgende ikke entydigt slås op i telefondatabaser, folk flytter sammen og benytter samleverens telefonabonnement, folk skifter navn evt. i forbindelse med ægteskab, databaserne er mangelfulde, etc.

Nettoeffekten, ifølge Gallup, har altså været, at det har været sværere at geninterviewe respondenter fra 2001 ift. at interviewe respondenter fra en frisk stikprøve.

I tabel 1.2 ses de hyppigste begrundelser for at mange respondenter nægter at deltage i hovedundersøgelsen.

---

⁴ En snæver definition på neutralt bortfald kunne dække: flyttet, død og langtidssyg.

Tabel 1.2 Antal nægtere og deres fordeling efter begrundelse. Absolutte tal og pct.

	Stikprøveundersøgelsen		Panelundersøgelsen	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Nægter, ingen interesse for emnet	622	56,0	237	40,2
Nægter, pga. manglende tid	286	25,7	219	37,2
Nægter pga. anden årsag	134	12,1	102	17,3
Nægter, irriteret over at blive forstyrret	69	6,2	31	5,3
Nægtere i alt	1.111	100,0	589	100,0

Den vigtigste begrundelse for, hvorfor folk ikke ønsker at deltage angives manglende interesse for politik (56,0 pct.). derudover er tiden en væsentlig faktor, da den gennemsnitlige interviewtid var på ca. 55 min., hvilket hver fjerde nægter altså mente var for meget.

Gennemførelsesprocent

Når bortfaldet indregnes er der altså i alt 1.461 gyldige interviews for stikprøveundersøgelsen, hvilket svarer til en gennemførelsesprocent på 53,2 pct. og 803 gyldige interviews for panelundersøgelsen, hvilket svarer til en gennemførelsesprocent på 40,8 pct.

En opnåelsesprocent på 53,2 - eller alternativt 48,9 pct. for stikprøveundersøgelsen ligger noget under de 70 pct. man i valgundersøgelserne gennem årene har tilstræbt, men ikke altid nået. Imidlertid har dette i de senere år været et generelt problem i surveyundersøgelser.

I forbindelse med det store antal nægtere kunne der tænkes at være tale om en vis grad af selvselektion bag bortfaldet. For eksempel kunne man forestille sig, at politisk interesserede og i særdeleshed partimedlemmer kunne have svært ved at sige nej til deltagelse, hvorfor disse ville være overrepræsenterede i stikprøven. Dette bør naturligvis spille en særlig rolle i en bortfaldsanalyse, jf. kapitel 2. Det er endvidere tydeligt, at det høje antal genbesøg har haft en positiv effekt på kategorien 'Respondenten ikke truffet', idet disse respondenter er kommet ned på 5,9 pct. af bruttostikprøven. Dette er en lille forværring fra 2001, hvor andelen var på 5,7 pct. af bruttostikprøven. Men det er en klar forbedring i forhold til 1998, hvor andelen var på 17,1 pct.

I tabel 1.3 er gennemførelserne sammenlignet for 1998, 2001 og 2005.

Tabel 1.3 Gennemførelsessammenligning. Absolutte tal og procent af stikprøvepopulationen.

	1998-antal	2001-antal	2005-antal	1998-pct.	2001-pct.	2005-pct.
Totale antal adresser	3.644	3.859	3.081	100,0	100,0	100,0
”Neutralt bortfald”*	194	405	337	5,3	8,1	10,9
Bruttosample	3.450	3.454	2.744	100,0	100,0	100,0
Respondent ikke truffet	591	202	163	17,1	5,7	5,9
Deltagelse nægtet	856	1.210	1.111	24,8	34,1	40,5
Kasserede interviews	2	16	9	0,1	0,5	0,3
Gennemførte interviews	2.001	2.026	1.461**	58,0	58,7	53,2

*Dette henviser til 'Adresser uden kontaktmulighed i alt' i tabel 1.1 ovenfor.

**Eksklusiv paneldelen på 803 respondenter.

Som tabel 1.3 viser, er der entydig sammenhæng mellem stigning i 'Neutralt bortfald' og 'Deltagelse nægtet'. Som det også tidligere er nævnt, er der øget tendens til at folk ikke ønsker at deltage i spørgeskemaundersøgelser af denne karakter. Det kan ske enten ved at nægte at deltage eller helt at undgå, at interviewererne får kontakt til vedkommende.

1.2 Suppleringsundersøgelsen

Til belysning af vælgervandringer samt partivalg inden for generationer og stillingsgrupper mv. gennemføres ved hvert valg en suppleringsundersøgelse med få udvalgte baggrundsvariable samt partivalg. Til valgundersøgelsen 2005 er der foretaget en suppleringsundersøgelse som tilvejebringer en supplerende stikprøve med 2.492 respondenter på centrale baggrundsvariable som: alder, køn, uddannelse, stilling, indkomst og partivalg ved seneste og forrige valg mv. Begge suppleringsundersøgelser er foretaget af Gallup A/S og henholdsvis parallelt og i umiddelbar forlængelse af hovedundersøgelsen og med samme undersøgelsesmetodik, dog er data indsamlet ved telefoninterviews. Interviewene er foretaget i perioden 21. februar til 28. marts 2005 dvs. umiddelbart efter valget og sideløbende med hovedundersøgelsen.

Opnåelse i suppleringsundersøgelserne

Der foreligger ikke præcise gennemførelsesprocenter, da begge suppleringer har været en del af Gallups normale teleomnibus, men Gallups oplyser, at der i sådanne undersøgelser generelt er en gennemførelsesprocent på 55-60%. Dog har supplement 1 sandsynligvis en lidt lavere opnåelse, da der typisk mistes nogle respondenter over tid som følge af flytning, nyt telefonnummer mv.

1.3 Panelundersøgelsen

Panelundersøgelsen omfatter 803 respondenter som både er interviewet i forbindelse med valgundersøgelsen 2001 og 2005, men grundet at der hos enkelte respondenter var svaret forskelligt på alder og køn, er dette antal respondenter justeret til 772. Alle respondenter der indgår i panelundersøgelsen indgår i både i hovedundersøgelsen 2001 og 2005. Interviewene er foretaget i perioden fra den 21. februar til den 17. maj 2005 (ca. 2/3 af respondenterne) og i perioden fra den 27. juni til den 31. august.

1.4 Kombinationsfiler

Der er oprette to kombinationsfiler på baggrund af de to kombinationsundersøgelser. Det betyder at der er lavet en fil hvor der sammen med hovedundersøgelsen indgår suppleringsundersøgelsens baggrunds og partivariable (kombinationsfil 1) og en fil hvor alle variable i hovedundersøgelserne fra 2001 og 2005 indgår (kombinationsfil 2). Kombinationsfil 1 er standardfil til analyse af sociale variationer og indeholder 4.756 respondenter. Kombinationsfil 2 illustrerer bedre vælgervandringer og andre vandring i fx holdninger til indvandre og indeholder 772 respondenter. For en oversigt over fælles variable i kombinationsfilerne se kapitel 3.

Der er beregnet demografiske vægte og partivægte med og uden demografisk vejning. Som standard anbefales det alene at bruge partivægte. Ved analyse af vælgervandringer bør beregnes særskilte vægte (ikke standard i datasættet).

1.4.1 Specifikke kommentarer til kombinationsfil 1, Suppleringsundersøgelsen

Suppleringsundersøgelsen er lavet ved siden af hovedundersøgelsen og indeholder en række baggrundsvariable og to valgvariable (Partivalg 2005 og Partivalg i morgen). Da undersøgelsen ikke er udført sammen med hovedundersøgelsen er det ikke alle variable der undersøges på samme måde i suppleringsundersøgelsen som i hovedundersøgelsen. Derfor er der rekodet en række variable, så der er størst mulig sammenlignelighed mellem de to undersøgelser. De rekodede variable vil der blive redegjort for i det nedenstående.

Suppleringsundersøgelsen indeholder i alt 26 variable, hvor 21 kan sammenlignes direkte eller ved en rekodning med variable i hovedundersøgelsen. Der er altså 5 variable som ikke kan sammenligne

med nogen variable i hovedundersøgelsen. Disse er: s1 "Surveynr.", s2 "Kommune", s3 "Stilling i husstanden", s4 "Stilling p.t." og s5 "Socialgruppe". Desuden er tre af variablene skabt på baggrund af v344 "Nuværende stilling", hvilket er tre socioøkonomiske inddelinger. Disse variable er v361 "Socioøkonomisk gruppering (Klassisk)" v362 "Socioøkonomisk gruppering (Udvidet)" og v363 "Socioøkonomisk gruppering (SOCIO)".

Variabelnavnene i suppleringsundersøgelsen er bestemt efter hvilken grad af sammenlignelighed der er til hovedundersøgelsen. Det vil sige at variable der er direkte sammenlignelige hedder det samme som i hovedundersøgelsen (fx v6 Amt) og dermed starter de sammenlignelige variable med v. Variable der er sammenlignelige via en rekodning er navngivet s+variabelnummeret fra den eller de variabel som de er rekodet i hovedundersøgelsen (fx sv333 Personlig indkomst). Variable som slet ikke er sammenlignelige er navngivet s+nr som det ses ovenfor (fx s2 Kommune).

Rekodede variable

Sv313a - Antal personer på 15 år eller derover i husstanden: Denne variabel findes i suppleringsundersøgelsen, men ikke i hovedundersøgelsen og er konstrueret ved en rekodning af variablene v314-v321 "Alder på hjemmeboende børn" og v331 "Civilstand". Logikken i denne kodning er at hvis der er svaret "gift" eller "sammenlevende" i v331 så er der minimum to over 15 år eller derover. Dernæst er lagt det antal hjemmeboende børn over 15 år (v314-v321) til 2. Hvis der til gengæld er svaret "Ugift (single)", "Skilt/separeret" eller "Enke/enkemand" i v331 så er der kun en person på 15 år eller derover plus det antal hjemmeboende børn der er 15 år eller derover. Risikoen ved denne kodning er at der ikke registreres det samme da eksempelvis skilte forældre kan svare at de har 2 hjemmeboende børn over 15 år eller derover, men det melder ikke noget om hvorvidt de bor i samme husstand. Dermed må det forventes at der er flere personer 15 år eller derover per husstand i hovedundersøgelsen end der er i suppleringsundersøgelsen.

Sv313b - Personer på 14 år eller derunder i husstanden: Denne variabel er ligeledes konstrueret ved en rekodning af variablene v314-v321 "Alder på hjemmeboende børn". Ved denne variabel er det blot antal hjemmeboende børn på 14 eller derunder som rekodes.

Sv313v331 - Antal personer i husstanden: Denne variabel er konstrueret ud fra v331 "Civilstand" og v313 "Antal hjemmeboende børn". Logikken er den at hvis der er svaret "gift" eller "sammenlevende" i v331 så er der minimum to personer i husstanden og dertil blive lagt antal

hjemmeboende børn. Hvis der til gengæld er svaret ”Ugift (single)”, ”Skilt/separeret” eller ”Enke/enkemand” i v331 så er der kun en person plus antal hjemmeboende børn i husstanden.

Sv339 - Respondentens sidst afsluttede eksamen: Denne variabel er dannet ud fra v338 ”Skoleuddannelse” og v339 ”Uddannelse”. I suppleringsundersøgelsen arbejdes der kun med én variabel til at undersøge uddannelse, mens der i hovedundersøgelsen arbejdes med to og derfor er der ikke anvendt samme kategorier og hovedundersøgelsen er noget mere detaljeret. Desuden er der den forskel at der i suppleringsundersøgelsen svares på sidst afsluttede eksamen mens der i hovedundersøgelsen svares på hvilken skoleuddannelse og hvilken anden uddannelse man har. Der vil i de fleste tilfælde være overensstemmelse mellem svarene i hoved- og suppleringsundersøgelsen, men der er risiko for at enkelte fx har taget en erhvervsuddannelse senere tager en HF, men det vil ikke kunne spores i suppleringsundersøgelsen, mens begge uddannelser vil være med i hovedundersøgelsen. Ved denne variabel er kategorierne i de to variable i hovedundersøgelsen slået sammen til, så de matcher kategorierne i variabelen fra suppleringsundersøgelsen.

Sv333 – Personlig indkomst - og Sv334 – Husstandsindkomst: Disse to variable er findes også i hovedundersøgelsen, blot er der i hovedundersøgelsen, flere og mere detaljerede kategorier. Derfor er der foretaget en rekodning som kategorierne i v333 ”Brutto indkomst” og v334 ”Brutto indkomst, husstand” så de matcher sv333 og sv334.

Sv351 – Partivalg ved folketingsvalg i morgen: Denne variabel er en rekodning af hovedundersøgelsens v351. Rekodningen er foretaget da der ikke var overensstemmelse mellem enkelte kategoriens koder.

1.4.2 Specifikke kommentarer til kombinationsfil 2, panelundersøgelsen.

I panelundersøgelsen er alle variabelnavne i 2001 ændret så de begynder med ”a01_”. På den måde kan der ikke tages fejl af 2001 og 2005 variable. 2005 variablene har samme navne som i hovedundersøgelsen.

For at det er lettere at sammenligne mellem 2001 og 2005 er de variable som er direkte sammenlignelige placeret efter hinanden. Sådan at fx v18 partivalg 2005 er efterfulgt af a01_v5

partivalg 2001. Variablene er placeret i samme række følge som i hovedundersøgelsen 2005 sådan at de kontinuerlige variabelnumre kan følges ned gennem filen, kun afbrudt af de matchende variable fra 2001. Der er dog undtagelser til dette overordnede system idet variable fra 2001 som passer til et givent spørgsmålsbatteri er placeret i umiddelbar forlængelse af det givne batteri. Fx er Kristeligt Folkeparti ikke med i batterierne om placering af de politiske på en skala (v250-v289), hvilket de var i 2001, derfor kan denne variabel findes sidst i disse batterier. De variable i 2001 som ikke er repræsenteret i 2005 er placeret til sidst i filen. Enkelte variable fra 2001 er markeret med et x sidst i variabel navnet, hvilket antyder at de ikke er direkte sammenlignelige med variabelen i 2001, men er rekodninger eller variable der har stor sammenlignelighed med variabelen i 2005.

Enkelte variable kræver yderligere kommentarer:

Variablen v1 (IDNO) svare til variabelen a01_Serienr (serienr.), Dette kan være noget forvirrende da variabel v2 (serienr.) har samme variabel label som a01_Serienr, men ikke er tilsvarende variabel.

Spørgsmålet vigtigste problemstilling fik i 2001 en ny emneinddelt kodenøgle (jævnfør modul 2), hvilket betyder at det i 2001 er to variable der angiver de 4 vigtigste problemer (a01_v1ax - a01_v1dx og a01_v1a_ny - a01_v1d_ny). De direkte sammenlignelige variable er a01_v1a_ny - a01_v1d_ny, da disse er rekodet efter til den emneinddelte kodenøgle. Hvilket x sidst i variabelnavnet også markerer.

Generelt henvises desuden til den tekniske rapport for 2001 som er tilgængelig på hjemmesiden www.valg.aau.dk, hvor der kan findes flere oplysninger om de enkelte variable som ikke indgår i 2005 og andre relevante oplysninger.

Problemer med paneldata

Ved en gennemgang af paneldataene blev der fundet 30 skift på køn og 53 skift på årgang. Vi kontaktede Gallup med disse problemer. Det blev oplyst at kønsskift måtte skyldes at det er husstanden der geninterviewes og ikke personen, dvs. hvis den person der blev interviewet i 2001 ikke har været til stede er en anden person i husstanden interviewet i stedet. Medhensyn til skift i årgang måtte det være tastefejl og lignende, men det blev udtrykt at 2005 dataene måtte være de mest nøjagtige, og at de skiftene skulle ændres så 2001 dataene stemte overens med 2005. Med disse oplysninger i hånden er vi, sammen med Jørgen Goul, blevet enige om at der laves to panel

datasæt, hvor det ene er det oprindelige (dvs. med skift på køn og årgang) og det andet hvor der er rettet for skift i køn og årgang. Det er denne anden version hvor der rettet for skift i køn og alder som er brugt til at lave kombinationsfil 2, men den originale version kan rekvireres gennem forfatterne.

Rettelserne i det andet datasæt er at hvor der er skift i køn er disse respondenter fjernet. Dette fjerner også 25 ud af 53 af skiftene på årgang. De sidste årgangsskift er som udgangspunkt rettet efter 2005, men der er taget stilling til om dette også passer med andre variable som fx erhverv og indkomst, hvilket har resulteret i at ni respondenter er rettet efter 2001. Disse respondentnumre er noteret herunder. Desuden er et par respondenter der kunne se ud til at være to forskellige personer i 2001 og 2005. Disse respondentnumre er ligeledes noteret herunder.

I det oprindelige paneldatasæt er der lavet to variable der angiver hvilke respondenter, hvor der er skift på årgang eller køn. Disse variable er navngivet SkiftKøn og SkiftAlder.

I de tilfælde årgangsskift er rettet med udgangspunkt i 2005 er det angivet i respondentnumre (v1):
52725000, 52725100, 52725300, 52750000, 53922500, 53976500, 55310000, 55503800, 56628600

Der er yderligere mistanke om forskellige respondenter i to tilfælde. Disse to respondentnumre (v1) er: 55805300, 55503800.

1.5 Supplerende materiale

Midtvejsundersøgelse: Jørgen Goul Andersen har i samarbejde med Mandag Morgen udført en midtvejsanalyse mellem valget i 2001 og valget i 2005. Dataindsamling blev gennemført i perioden 9.-16. okt. 2003. Der var 558 interview på telebussen i målgruppen 18 år+. Variablene har fokus på vælgernes politiske dagsorden og regeringens performance.

1.6 Variabel-indeks for hovedundersøgelsen

Variabel	Spørgsmål
V6	Amt
V7-v10	Vi har jo lige haft folketingsvalg, og derfor vil jeg gerne spørge dig, hvilke problemer du mener, er de vigtigste, som politikerne skulle tage sig af i dag?
v11-v16	Har du i de sidste tre uger op til valget snakket om politik med nogen i din nærmeste familie, med nogle af dine venner eller med nogle af dine kolleger?
v17	Vil du sige, du er meget interesseret i politik, noget interesseret, kun lidt eller slet ikke interesseret i politik?
v18	Stemte du ved folketingsvalget 8. februar? – Hvis ja: På hvilket parti?
v19	Vil du sige, at du stemte på dette parti med begejstring, med tilfredshed, med blandede følelser – eller følte du nærmest, du måtte vælge det mindst onde?
V20	Stemte du personligt? (Hvis ja:) - På en mand eller kvinde?
v21	(Hvis ja:) Stemte du på en dansker eller en indvandrer?
v22	Hvornår besluttede du at stemme som du gjorde? Var det i de sidste dage før valget, var det på det tidligere tidspunkt af valgkampen, eller vidste du allerede før valgkampen, hvordan du ville stemme?
v23	Hvad var den vigtigste grund til, at du stemte, som du gjorde?
v24	Tænkte du på, at stemme på et andet parti? – HVIS JA: Hvilket parti?
v25	Tænkte du på at stemme? – HVIS JA: På hvilket parti?
v26-v34	Der kan være mange grunde til at man ikke stemmer ved et folketingsvalg. Nedenfor er angivet nogle begrundelser, og jeg vil gerne have dig til at angive, hvor stor betydning, de forskellige grunde har haft for, at du ikke stemte.
v26	Jeg kunne ikke finde ud af, hvilket parti jeg skulle stemme på.
v27	Der var ingen partier, jeg havde lyst til at stemme på.
v28	Partierne er alligevel så ens, at det ikke gør nogen forskel, hvem der bliver valgt.
v29	Valgets udfald var alligevel afgjort på forhånd.
V30	Min stemme betyder alligevel ikke noget.
V31	Jeg er ikke interesseret i politik.
v32	Jeg havde ikke tid / det var for besværligt.
v33	Jeg fik det bare ikke gjort.
v34	Evt. andre grunde (noter:)
v35	Stemte du ved det forrige folketingsvalg i november 2001? – hvis ja: på hvilket parti?
v36	Hvor stor en forpligtelse føler du selv for at stemme ved et folketingsvalg? Vil du sige, at det er en stor forpligtelse, en forholdsvis stor forpligtelse, en ret lille forpligtelse eller ingen særlig forpligtelse?
v37-v39	Under valgkampen, cirka hvor mange dage om ugen så du da nyheder på TV?
v37	cirka hvor ofte så du TV2 Nyheder?
v38	cirka hvor ofte så du Tv-avisen på DR1?
v39	cirka hvor ofte så du Deadline på DR2?
v40	Hvilken avis læser du mest:
v41	Cirka hvor mange dage om ugen læser du den?
v42-v61	Læser du andre aviser dagligt eller næsten dagligt?
v62	Besøgte du nogle af de politiske partiers hjemmesider under valgkampen?
v63-v64	Hvor har du bedst fået noget at vide om partierne og deres politik under valgkampen? - og næstbedst?
v65	Når du ser tilbage på valgkampen i aviser, TV mv., i hvor høj grad mener du så, valgkampen bidrog til at klargøre partiernes standpunkter? Vil du sige, at det skete i høj grad, i nogen grad, i ringe grad eller slet ikke?
v66	Har du deltaget i noget valgmøde op til folketingsvalget den 8. februar?
v67-v76	Så vil jeg gerne høre, hvad du mener om de enkelte politiske partier. Efter at jeg har læst navnet op på det pågældende parti, vil jeg gerne bede dig placere partiet på denne skala fra 0 til 10, hvor 0

	<i>betyder, at du synes meget dårligt om partiet, og 10 betyder, at du synes virkelig godt om partiet. Hvis jeg kommer til et parti, som du ikke kender eller ikke føler, du ved nok om, skal du bare sige til. Det første parti er Socialdemokraterne.</i>
v77 -v83	<i>Og nu, hvis vi bruger den samme skala, vil jeg gerne spørge, hvor godt eller dårligt du synes om nogle af vore politiske ledere. Hvis jeg nævner en partileder, som du ikke kender eller ikke føler, du ved nok om, skal du bare sige til. Den første politiske leder er Mogens Lykketoft.</i>
v84-v99	<i>På dette kort findes nogle udtryk, som kan bruges til at beskrive forskellige egenskaber hos partiledere. Jeg vil gerne høre, hvor godt du synes, hvert af disse udtryk passer på hhv. Anders Fogh Rasmussen og Mogens Lykketoft.</i>
v84-v91	<i>Vi starter med Anders Fogh Rasmussen?</i>
v84	<i>Pålidelig</i>
v85	<i>Inspirerende</i>
v86	<i>Stor viden</i>
v87	<i>Sympatisk</i>
v88	<i>Ved hvad almindelige mennesker mener og tænker</i>
v89	<i>Taler så almindelige mennesker kan forstå det</i>
v90	<i>Handlekraftig</i>
v91	<i>Troværdig</i>
v92-v99	<i>Og Mogens Lykketoft?</i>
v92	<i>Pålidelig</i>
v93	<i>Inspirerende</i>
v94	<i>Stor viden</i>
v95	<i>Sympatisk</i>
v96	<i>Ved hvad almindelige mennesker mener og tænker</i>
v97	<i>Taler så almindelige mennesker kan forstå det</i>
v98	<i>Handlekraftig</i>
v99	<i>Troværdig</i>
v100-v106	<i>Hvis vi ser på partiet Venstre, hvor godt synes du så, følgende udtryk passer?</i>
v100	<i>Pålideligt</i>
v101	<i>Inspirerende</i>
v102	<i>Sympatisk</i>
v103	<i>Ved hvad almindelige mennesker mener og tænker</i>
v104	<i>Har kompetente ledere, som kan tage hånd om landets politik</i>
v105	<i>Har en tydelig politik</i>
v106	<i>Overholder som regel sine valgløfter</i>
v107-v113	<i>Og Socialdemokraterne?</i>
v107	<i>Pålideligt</i>
v108	<i>Inspirerende</i>
v109	<i>Sympatisk</i>
v110	<i>Ved hvad almindelige mennesker mener og tænker</i>
v111	<i>Har kompetente ledere, som kan tage hånd om landets politik</i>
v112	<i>Har en tydelig politik</i>
v113	<i>Overholder som regel sine valgløfter</i>
v114	<i>Mange betragter sig som tilhængere af et bestemt parti. Der findes også mange, der ikke føler sig som tilhængere af noget specielt parti. Betragter du dig selv som f.eks. socialdemokrat, konservativ, radikal, venstremand, SF'er eller noget andet, eller føler du dig ikke som tilhænger af et bestemt parti?</i>
v115	<i>Hvilket parti er der tale om?</i>
v116	<i>Nogle er stærkt overbeviste tilhængere af deres parti, mens andre ikke er så overbeviste. Betragter du dig selv som stærkt overbevist tilhænger eller ikke stærkt overbevist?</i>
v117	<i>Er der alligevel et parti, som du synes du står nærmere end andre partier? [Hvis ja:] Hvilket parti?</i>
v118	<i>Er du, eller har du tidligere været medlem af et politisk parti?</i>
v119-v134	<i>Jeg vil nu læse en række problemer op for dig, og jeg vil gerne høre, hvem du mener, er bedst til at løse problemet; en socialdemokratisk ledet regering, eller en borgerlig regering?</i>
v119	<i>Til at løse landets økonomiske problemer i almindelighed?</i>

v120	<i>Til at bekæmpe arbejdsløsheden?</i>
v121	<i>Til at varetage Danmarks interesser i EU?</i>
v122	<i>Til at sikre miljøet?</i>
v123	<i>Til at sikre lov og orden?</i>
v124	<i>Til at sikre den rette balance mellem skattetryk og social tryghed?</i>
v125	<i>Til at sikre en fornuftig flygtninge-/indvandrerpolitik?</i>
v126	<i>Til at tilgodese børnefamiliernes behov?</i>
v127	<i>Til at sikre tilfredsstillende forhold for ældre?</i>
v128	<i>Til at sikre et velfungerende sundhedsvæsen?</i>
v129	<i>Til at sikre en god undervisning i folkeskolen?</i>
v130	<i>Til at klare de udfordringer, globaliseringen stiller?</i>
v131	<i>Til at sikre et retfærdigt skattesystem?</i>
v132	<i>Til at sikre den sociale balance i den økonomiske politik?</i>
v133	<i>Til at sørge for, at Danmark spiller en positiv rolle i internationalt samarbejde?</i>
v134	<i>- Og hvilken regering tror du, ville give dig selv flest penge til rådighed?</i>
v135-v142	<i>Jeg vil nu læse nogle politiske påstande op, som du kan opfatte som en slags diskussion mellem to personer, A og B. Vi beder dig sige, om du er mest enig med A eller mest enig med B. Selv om du evt. ikke er helt enig med nogen af parterne, vil jeg alligevel bede dig svare, hvilken påstand, der kommer nærmest dit eget synspunkt.</i>
v135	<i>Først har vi et spørgsmål om samfundets sociale udgifter. A siger: Man er gået for langt med sociale reformer her i landet. Folk burde mere end nu klare sig uden sociale sikringer og bidrag fra samfundet. B siger: De sociale reformer, som er gennemført i vores land, bør opretholdes i mindst samme omfang som nu.</i>
v136	<i>Så har vi et spørgsmål om levestandard og indtægtsforhold. A siger: Forskellene i indtægter og levestandard er stadig for store i vores land. Derfor burde folk med mindre indtægter få en hurtigere forbedring af levestandarden end dem med højere indtægt. B siger: Indtægtsudjævningen er gået tilstrækkeligt langt. De indtægtsforskelle som endnu findes, bør stort set bibeholdes.</i>
v137	<i>Næste spørgsmål drejer sig om statens kontrol over erhvervslivet. A siger: Forretnings- og industrifolk bør i større grad have lov til at bestemme over deres egne forretninger. B siger: Staten bør kontrollere og samordne erhvervslivet. Den statslige kontrol bør i hvert fald ikke være mindre end den er i dagens Danmark.</i>
v138	<i>Det diskuteres også, om der bør indføres mere brugerbetaling i den offentlige sektor. A siger: Der bør i langt større grad end nu indføres brugerbetaling i den offentlige sektor. B siger: Bortset fra enkelte, ubetydelige områder bør der ikke indføres mere brugerbetaling.</i>
v139	<i>Så er der spørgsmålet om udlicitering af velfærdsstatens opgaver, f.eks. børnepasning, hjemmehjælp eller sygehusbehandling A siger: Man bør i højere grad end nu udlicitere velfærdsstatens opgaver til private, hvis de kan konkurrere på pris og kvalitet. B siger: Velfærdsstatens opgaver bør forblive på offentlige hænder i mindst samme grad som nu.</i>
v140	<i>Man diskuterer også større valgfrihed for borgerne, f.eks. mellem offentlige og private leverandører af serviceopgaver, eller mellem forskellige offentlige institutioner. A siger: Der bør i væsentligt højere grad end nu indføres valgfrihed i den offentlige sektor. B siger: Valgfriheden for borgerne er tilstrækkelig i dag.</i>
v141	<i>Det diskuteres også, hvordan Danmark skal forholde sig i konflikter i andre lande eller internationale konflikter, der ikke direkte berører os selv. A siger: Danmark bør så vidt som muligt lade være med at blande sig i sådanne konflikter, der ikke berører os selv. B siger: Danmark bør så vidt som muligt give sine synspunkter til kende og søge at påvirke udviklingen.</i>
v142	<i>Så har vi et spørgsmål om globaliseringens betydning for velfærdssystemet i Danmark A siger: Globaliseringen tvinger os til at sænke skattetrykket og velfærdsudgifterne. Ellers kan</i>

	<i>Danmark ikke klare sig i konkurrencen. B siger: Globaliseringen forhindrer ikke Danmark i at have et højt skattetryk og høje velfærdsudgifter, hvis det er det, vi ønsker.</i>
v143	<i>Man har i de sidste 25 år haft, hvad man kunne kalde to hovedstrategier til at skabe flere arbejdspladser, nemlig følgende: 1. "Velfærdsstrategien": Vi bør udbygge velfærdsstaten med flere offentligt ansatte til ældrepleje, sundhedsvæsen og andre udækkede behov. 2. "Eksportstrategien": Vi bør satse på industri og eksport via en stærk konkurrenceevne – samt på de servicejobs i erhvervene, dette fører med sig. Bredt sagt, hvilken strategi mener du så, er den bedste?</i>
v144	<i>Hvor stor betydning havde din egen økonomiske situation for, hvilket parti du stemte på ved valget den 8. februar?</i>
v145-v146	<i>Så har jeg nogle spørgsmål om, hvordan udviklingen har været. Jeg vil bede dig svare ved at benytte de svarmuligheder, der er vist på kortet her:</i>
v145	<i>i) Hvordan er din egen og din families økonomiske situation i dag sammenlignet med for 3-4 år siden?</i>
v146	<i>ii) Hvordan synes du den økonomiske situation for Danmark er i dag sammenlignet med for 3-4 år siden?</i>
v147	<i>Hvis vi kigger 3-5 år fremad, vil du så sige, at du føler dig meget sikker med hensyn til din økonomiske situation, meget sikker, rimelig sikker, lidt usikker, eller føler du dig meget usikker på din økonomiske situation?</i>
v148-v157	<i>Hvor godt mener du, at Anders Fogh Rasmussens regering har håndteret de følgende områder i de sidste 3 år?</i>
v148	<i>Økonomien</i>
v149	<i>Beskæftigelsen</i>
v150	<i>Velfærden</i>
v151	<i>Skatterne</i>
v152	<i>Kriminaliteten</i>
v153	<i>Miljøet</i>
v154	<i>Kvaliteten af den offentlige service</i>
v155	<i>Den sociale ulighed</i>
v156	<i>Flygtninge- og indvandrerpoltikken</i>
v157	<i>Og tilsvarende vil vi gerne høre din vurdering af regeringens arbejde generelt de sidste 3 år</i>
v158-v172	<i>Jeg vil nu spørge om dit syn på det offentliges udgifter til forskellige formål. Jeg vil læse nogle offentlige opgaver op, og jeg vil gerne bede dig sige mig for hver opgave, om du mener, det offentlige bruger for mange penge, passende, eller for få penge til disse opgaver?</i>
v158	<i>Forsvaret</i>
v159	<i>Sundhedsvæsenet</i>
v160	<i>Uddannelse</i>
v161	<i>Folkepension</i>
v162	<i>Miljøproblemer</i>
v163	<i>Kulturelle formål</i>
v164	<i>Børnehaver og vuggestuer</i>
v165	<i>Arbejdsløshedsunderstøttelse til den enkelte</i>
v166	<i>Bistandshjælp til den enkelte</i>
v167	<i>Ulandsbistand</i>
v168	<i>Flygtninge og indvandrere</i>
v169	<i>Hjemmehjælp</i>
v170	<i>Kollektiv transport</i>
v171	<i>Økonomiske vilkår for børnefamilier</i>
v172	<i>Forskning</i>
v173-v177	<i>Så vil jeg gerne høre, hvor godt du synes, at den offentlige service fungerer på en række områder. Du kan for hvert område benytte et af disse svar.</i>
v173	<i>1. Bibliotekerne</i>
v174	<i>2. Sygehusene</i>
v175	<i>3. Folkeskolen</i>

v176	4. Børnehaver og vuggestuer
v177	5. Hjemmehjælpen
v178-v181	Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad ville du da foretrække?
v178	A. Lavere skatter, eller B. Forbedring af den offentlige service
v179	A. Lavere skatter, eller B. Afdrag på statsgælden
v180	A. Sænkning af indkomstskatten B. Sænkning af moms og afgifter
v181	A. Sænkning af topskatten B. Sænkning af indkomstskatten for alle indkomster
v182	Fogh-regeringen har gennemført en række stramninger af flygtninge-/indvandrerpolitikken. Mener du, at disse stramninger har været passende, er de gået for vidt, eller har de ikke været vidtgående nok?
v183-v225	Jeg nævner nu nogle synspunkter fra den politiske debat, som man kan være enig eller uenig i.
v183	Høje indtægter burde beskattes hårdere end tilfældet er i dag.
v184	I den nuværende økonomiske situation er der ikke råd til skattelettelser.
v185	I den nuværende økonomiske situation er der ikke råd til lønstigninger.
v186	Indvandring udgør en alvorlig trussel mod vores nationale egenart.
v187	Den økonomiske vækst bør sikres gennem en udbygning af industrien, også selv om det kommer i strid med miljøinteresser.
v188	Indsatsen for at forbedre miljøet må ikke gå så vidt, at den skader erhvervslivet.
v189	Mange af de arbejdsløse ønsker reelt ikke at påtage sig et arbejde.
v190	De muslimske lande udgør på længere sigt en farlig trussel mod Danmarks sikkerhed.
v191	Voldsforbrydelser bør straffes langt hårdere end i dag.
v192	Mange offentlige aktiviteter kunne udføres både bedre og billigere, hvis de blev overladt til private.
v193	Flygtninge og indvandrere bør have samme ret til social bistand som danskere, også selvom de ikke er danske statsborgere.
v194	På længere sigt er der ikke råd til at opretholde velfærdsstaten, som vi kender den i dag.
v195	I politik bør man stræbe efter at skaffe alle de samme økonomiske vilkår, uanset uddannelse og beskæftigelse.
v196	Jeg føler mig lige så meget som europæer, som jeg føler mig som dansker.
v197	Der kan stadig spares masser af penge på at effektivisere den offentlige sektor, uden at det går ud over servicen til borgerne.
v198	Børnechecken til børnefamilierne bør afskaffes for folk med gode indtægter.
v199	Der er for mange, der får sociale ydelser, uden at de trænger til det.
v200	Staten har for lidt kontrol med de private investeringer.
v201	Ejendomsskatten for boligejere bør sættes i vejret, så indkomstskatten kan sættes ned.
v202	De grønne afgifter på benzin bør sættes i vejret
v203	Gennemgående stoler jeg mere på danskere end på folk fra andre lande
v204	Nu om dage gør skolerne for lidt ud af at lære børnene fædrelandskærlighed
v205	Danmark bør arbejde for en bedre fordeling af jordens ressourcer, også selvom det betyder, at vi i lande som Danmark må gå ned i levestandard
v206	Vi bør være parate til at sende danske soldater i krig, hvis det er nødvendigt for at beskytte menneskerettigheder i andre lande
v207	På længere sigt bliver det nødvendigt at afskaffe efterlønnen
v208	Det var forkert af Danmark at gå med i Irak-krigen
v209	Det er en god ide, at regeringen opretholder skattestoppet
v210	Hvis man ikke passer på, vil andre udnytte én
v211	Der er få mennesker, som man kan stole fuldt og helt på
v212	Det er vigtigt for demokratiet, at det store flertal af borgerne går hen og stemmer
v213	Det gør ingen større forskel, om det er det ene eller det andet parti, der vinder valget
v214	Hvis man tror på demokratiet, har man også en forpligtigelse til at stemme
v215	Vi bør satse på et samfund hvor kristne værdier spiller en større rolle
v216	Homoseksuelle par bør have samme rettigheder som andre til at adoptere børn
v217	Hvis man ser sig om i verden, kan man se, at religioner fører mere konflikt med sig end fred.

v218	<i>Integrationen af indvandrere og flygtninge løser sig selv, hvis de får arbejde.</i>
v219	<i>Vi bør satse på et samfund med mere international orientering og med mindre vægt på grænser mellem landene og deres befolkninger.</i>
v220	<i>USA gør en meget positiv indsats for at fremme freden i verden</i>
v221	<i>Hvis indvandrere er arbejdsløse i længere tid, skal de udvises af landet</i>
v222	<i>Hvis indvandrere begår en alvorlig forbrydelse, skal de udvises af landet</i>
v223	<i>Hvis indvandrere begår nogen som helst form for lovovertrædelse, der kan give mere end bødestraf, skal de udvises af landet</i>
v224	<i>Hvis der er for få jobs, burde arbejdsgiverne foretrække danskere frem for indvandrere</i>
v225	<i>Det var rigtigt af regeringen at vedtage kommunalreformen</i>
v226-v227	<i>Hvor væsentlige mener du, at hver af disse faktorer er, når det skal afgøres, om en person, der er født, opvokset og bosat i et andet land, skal kunne flytte til Danmark</i>
v226	<i>- kommer fra en kristen baggrund?</i>
v227	<i>- har de jobkvalifikationer, der er brug for i Danmark?</i>
v228-v240	<i>Jeg har herefter nogle spørgsmål om politik og politikere som helhed:</i>
v228	<i>Politikerne tager gennemgående for lidt hensyn til, hvad vælgerne mener</i>
v229	<i>Man kan i almindelighed stole på, at vore politiske ledere træffer de rigtige beslutninger for landet</i>
v230	<i>Undertiden er politik så indviklet, at folk som jeg ikke rigtig kan forstå, hvad der foregår</i>
v231	<i>Gennemgående synes jeg egentlig ikke, det er så svært at tage stilling til politiske spørgsmål</i>
v232	<i>De fleste politikere er mere optaget af at blive genvalgt end af at gennemføre deres politik</i>
v233	<i>Politikerne er for ødsle med skatteborgernes penge</i>
v234	<i>Jeg ved så lidt om EU, at jeg næsten har opgivet at følge med i, hvad der foregår</i>
v235	<i>Når politikere diskuterer den økonomiske politik, forstår jeg kun en brøkdel af, hvad de snakker om</i>
v236	<i>Der bør gennemføres en omfattende økonomisk udligning inden for EU, så de rige lande betaler til at trække de fattige lande med op</i>
v237	<i>Danmark bør tilslutte sig, at der føres en fælles flygtningepolitik for EU</i>
v238	<i>EU bør spille en storpolitisk og militær rolle, der svarer til EU-landenes økonomiske betydning</i>
v239	<i>EU bør med tiden udvides med Tyrkiet</i>
v240	<i>Bekæmpelse af arbejdsløsheden bør sættes øverst på EU's dagsorden</i>
v241	<i>Hvor stor tillid har du til danske politikere i almindelighed? Har du meget stor tillid, ret stor tillid, ret lille tillid, eller meget lille tillid?</i>
v242	<i>Hvordan er dine generelle holdning til EU – meget positiv, overvejende positiv, overvejende negativ, eller meget negativ?</i>
v243	<i>Vil du stemme for eller imod EU's forfatningstraktat, også kaldet EU's grundlov, når der bliver en dansk folkeafstemning herom? (hvis usikker/ved ikke: Hvad hælder du mest til?)</i>
v244	<i>Det diskuteres ofte, om den såkaldte globalisering overvejende vil få positiv betydning for Danmark, eller om den overvejende vil få negativ betydning. På denne skala fra 1 til 5 (VIS KORT 13), hvor 1 betyder meget positiv og 5 betyder meget negativ, hvilken betydning mener du så, globaliseringen vil få?</i>
v245	<i>På denne liste har vi nedskrevet 4 opfattelser af EU-samarbejdet. Når du har læst udsagnene, vil jeg gerne vide, hvilket udsagn, du er mest enig i.</i>
v246	<i>Hvor tilfreds vil du sige, at du er med den måde, demokratiet fungerer på i Danmark? Meget tilfreds, tilfreds, utilfreds eller meget utilfreds.</i>
v247	<i>Alt i alt, hvor tilfreds vil du sige, at du er med tilværelsen for tiden? Her er en skala fra 0 til 10, hvor 10 betyder meget tilfreds og 0 betyder meget utilfreds.</i>
v248	<i>Synes du, man kan stole på de fleste mennesker, eller synes du ikke, man kan være forsigtig nok i omgangen med andre mennesker?</i>
v249	<i>Der er stor forskel på, hvad folk er mest optaget af i politik. Nogle er mest optaget af de brede samfundsspørgsmål. Andre er mest optaget af de nære ting, der påvirker deres egen hverdag. Hvor vil du placere dig selv på denne skala?</i>
v250-v257	<i>I politik taler man ofte om venstre og højre. Hvor vil du placere dig selv på denne skala? Og hvor vil du placere de enkelte partier?</i>
v258-v265	<i>Partierne er blandt andet uenige om, hvor mange flygtninge vi kan tage imod. Nogle mener, vi tager imod alt for mange. Andre siger, vi sagtens kan tage mod flere flygtninge. Her er en skala fra 1 til 5, hvor 1 står for, at vi skal tage imod langt færre flygtninge end nu, 2 står for lidt færre flygtninge, 3 står for det samme antal som nu, 4 står for lidt flere flygtninge og 5 står</i>

	<i>for, at vi skal tage imod mange flere flygtninge, end vi gør nu. Hvor omtrent vil du placere...?</i>
v266-v273	<i>Partierne er også uenige om, hvor stor den offentlige sektor bør være. Nogle partier siger, at vi skal skære ned på de offentlige indtægter og udgifter, andre siger, at vi må regne med stigende offentlige udgifter og indtægter i fremtiden. Her er igen en skala fra 1 til 5, hvor 1 står for, at der skal skæres ned på de offentlige indtægter og udgifter, 2 står for, at der skal skæres lidt ned, 3 står for, at de offentlige indtægter og udgifter er passende, som de er nu, 4 står for, at de må stige lidt og 5 står for, at de må sættes kraftigt i vejret.</i>
v274-v281	<i>Man taler undertiden om en grøn dimension, hvor nogle partier markerer sig ved at lægge overordentlig stor vægt på miljøhensyn, mens andre siger, at miljøhensynene efterhånden er ved at tage overhånd. På denne skala står 1 for den mindst grønne politik, mens 5 står for den mest grønne.</i>
v282-v289	<i>Nogle partier går ind for at opretholde lov og orden med strengere straffe. Andre partier taler i stedet om at forebygge kriminaliteten og om at behandle forbrydere human. På denne skala står 1 for dem, der går mest ind for lov og orden, og 5 står for dem, der går mest ind for forebyggelse og human behandling af forbrydere.</i>
v290	<i>Nogle mener, at det gør en stor forskel, hvem der har regeringsmagten. Andre siger, at det ikke betyder noget, hvem der har regeringsmagten. Hvis vi bruger skalaen på kortet her, hvor vil du så placere din egen opfattelse?</i>
v291-v307	<i>Nu kommer nogle spørgsmål om politik generelt. Der kan være mange komplicerede spørgsmål i politik, husk derfor at det altid er muligt at svare "ved ikke".</i>
v291-v301	<i>Hvilke partier indgår i den nuværende regering? (kategoriene læses ikke op)</i>
v302	<i>Hvor mange medlemmer er der af folketinget, hvis vi ser bort fra de fire fra Grønland og Færøerne? (kategoriene læses ikke op)</i>
v303	<i>Hvor mange lande er i dag medlem af EU? (kategoriene læses ikke op)</i>
v304	<i>Hvilke af følgende offentlige udgifter tror du, er størst: Udgifter til folkeskolen, udgifter til folkepension, eller udgifter til forsvaret?</i>
v305-v307	<i>Hvilke partier tror du, følgende politikere tilhører:</i>
v305	<i>Frank Jensen</i>
v306	<i>Jens Rohde</i>
v307	<i>Connie Hedegaard</i>
v308	<i>Nogle vælger parti mest ud fra deres politiske holdninger, andre vælger parti mest ud fra, hvilke partiledere de bedst kan lide. Hvis 1 står for at vælge parti næsten udelukkende ud fra sine politiske holdninger og 5 står for at vælge parti næsten udelukkende ud fra, hvilke partiledere, man bedst kan lide, hvor vil du da placere dig selv?</i>
v309	<i>Hvis du ser bort fra bryllupper, begravelser, barnedåb eller konfirmationer, cirka hvor ofte går du så til gudstjeneste?</i>
v310	<i>Notér køn.</i>
v311	<i>Hvilket år er du født?</i>
v312	<i>I hvilket land er du født?</i>
v313-v321	<i>Har du hjemmевærende børn? Hvad er din alder?</i>
v322-v330	<i>Har du børn i vuggestue, børnehave, dagpleje, skolefritidsordning, fritidshjem o.l.?</i>
v331	<i>Må jeg spørge om din civilstand?</i>
v332	<i>Stemte din ægtefælle/samlever ved folketingsvalget 8. februar? – Hvis ja: Ved du hvilket parti?</i>
v333	<i>Hvad er din årsindkomst – brutto – dvs. før skat?</i>
v334	<i>Hvad er husstandens samlede årsindkomst – brutto – dvs. før skat?</i>
v335	<i>Boligens ejerforhold?</i>
v336	<i>Hvad er dit postnummer?</i>
v337	<i>Hvilken type by bor du i?</i>
v338	<i>Hvad er din skoleuddannelse?</i>
v339	<i>Hvilken uddannelse har du ud over skoleuddannelsen?</i>
v340-v341	<i>Er du medlem af en fagforening? Hvilken?</i>
v342	<i>Er du for tiden erhvervs-mæssigt beskæftiget?</i>
v342	<i>Antal timer ugentligt på deltid?</i>
v344-v345	<i>Hvad er din stilling og branche helt nøjagtigt?</i>
v346	<i>Er du privat ansat, offentlig ansat eller selvstændig?</i>
v347-v348	<i>Hvad er din ægtefælles stilling og branche helt nøjagtigt?</i>

v349-v350	<i>Hvad er din tidligere stilling og branche helt nøjagtigt?</i>
v351	<i>Hvilket parti ville du stemme på, hvis der var folketingsvalg i morgen?</i>
v352	<i>Hvad er dit erhverv?</i>
v353	<i>Må vi eventuelt på et senere tidspunkt have lov at kontakte dig igen?</i>
v354	<i>Interview før eller efter Helle Thorning-Schmidt (12. april 2005)</i>
v355	<i>Gallups vægt: Køn x alder, amt og pol</i>
v356	<i>Gallups vægt: Amt og køn x alder</i>
v357	<i>Alder</i>
v358	<i>Alder rekodet i 10-års intervaller</i>
v359	<i>Fagforbund - Fagforening (v341) rekodet</i>
v360	<i>Hovedorganisation - Fagforening (v341) rekodet</i>
v361	<i>Klasseimplikation - Socioøkonomisk inddeling</i>
v362	<i>Udvidet klasseimplikation - Socioøkonomisk inddeling</i>
v363	<i>SOCIO – Socioøkonomisk inddeling</i>
v364	<i>Avistype - Primær avis</i>

2 Bortfald og repræsentativitet i hovedundersøgelsen

2.1 Indledning

Den lave gennemførelsesgrad på 53,2% for stikprøveundersøgelsen i valgundersøgelsen 2005, og herunder faren for en selvselektionseffekt i kraft af de mange nægttere, stiller naturligvis spørgsmålstegn ved datamaterialets repræsentativitet. Derfor er der gennemført en dybere analyse af repræsentativiteten i foreliggende undersøgelse.

Der er dansk tradition for, at repræsentativitetsanalyser gennemføres ret mekanisk ved at sammenholde fordelingen i stikprøven og populationen på en række demografiske variable, hvor populationsfordelingen er kendt: Køn, alder, geografi m.v. Sådanne analyser er dog af begrænset værdi, og kan endda være vildledende. Det afgørende spørgsmål er, hvordan repræsentativitetsproblemer kan påvirke undersøgelsens resultater (Goul Andersen, 1980).

Selv om man f.eks. forestillede sig, at man i denne undersøgelse havde glemt at interviewe alle 30-39 årige, er det ikke sikkert, at det ville have påvirket resultaterne stort. Det ville have påvirket partifordelingen en anelse (fordi de 30-39 årige stemmer lidt, men ikke meget, forskelligt fra befolkningsgennemsnittet). Det ville have påvirket tallene for vælgernes stabilitet (fordi de 30-39 årige vandrer lidt mere end gennemsnittet). Og det ville have påvirket nogle, men ikke særlig mange, politiske holdninger (fordi aldersgruppen skiller sig holdningsmæssigt ud på nogle få, men ikke særlig mange, områder).

Så vidt effekten på marginalfordelingerne. Når vi kommer til sammenhænge, er effekten normalt endnu mindre. Hvis mænd f.eks. er mere EU-venlige end kvinder, så er det kun i tilfælde af, at denne kønsforskel er radikalt anderledes blandt 30-39 årige, at vi risikerer at få et fortegnet billede af kønsforskellen i EU-holdninger. Hvis højtuddannede har et mere positivt syn på indvandrere, så skal der helt utænkelige ændringer til i mønstrene blandt 30-39 årige, for at undersøgelsen kunne tegne et misvisende billede af sammenhængen, osv.

Omvendt kan der principielt være graverende over- eller underrepræsentation af politisk interesserede eller af bestemte politiske retninger, selv om de demografiske faktorer viser høj

repræsentativitet. Kort sagt: repræsentativiteten på de demografiske variable er ofte uden den store betydning for resultaterne, mens andre faktorer – tættere på den afhængige variabel – kan være yderst vigtige. Demografien er stort set kun interessant i de tilfælde, hvor der er en markant sammenhæng mellem demografiske variable og de centrale undersøgelsesvariable (altså de afhængige variable; her politiske adfærdsvariable). Og selv da vil der fortrinsvis være effekt på marginalfordelingerne, mindst på variabelsammenhænge. Det sidste forudsætter nemlig ikke blot, at der er sammenhæng mellem baggrundsvariable og undersøgelsesvariable, men også at der er interaktionseffekter, altså at sammenhængen er ikke-additiv – og det forudsætter endda, at disse interaktionseffekter er ganske stærke.

Effekter som de ovennævnte er gennemgående ret svage, når det gælder køn, alder og bopæl - med enkelte signifikante undtagelser, navnlig på køn. Men ellers er det mest interessante, når det gælder social repræsentativitet, i væsentligt højere grad uddannelse, social klasse og undertiden placering på arbejdsmarkedet. Specielt kan der være en tendens til underrepræsentation af resourcesvage, og i nogle typer af undersøgelser kan denne endda være tiltagende over tid (se Goul Andersen 1988 for en analyse af, hvad det i 1970'erne betød for Danmarks Statistiks opgørelser af befolkningens stillingsfordeling). Og denne skævhed opfanges normalt ikke af de demografiske variable.

Sociale og uddannelsesmæssig repræsentativitet er ofte svær at måle, fordi man enten ikke har en ordentlig universliste (opgørelse af populationen), fordi reliabiliteten i målingen i interviewundersøgelser er for ringe, eller fordi klassifikationskriterierne er forskellige. Som supplement kan man kontrollere (og i nødstilfælde veje) på fagforeningsmedlemskab (Goul Andersen, 1988).

Sat på spidsen er undersøgelser af repræsentativitet på de demografiske variable derfor mest af symbolsk betydning. Er opnåelsen rimeligt høj, og er repræsentativiteten på de demografiske variable god, så er det et tegn på, at andre forhold også er i orden. Er opnåelsen lav og den demografiske repræsentativitet tvivlsom, mindsker det omvendt tilliden til dataindsamlingen mere generelt. Men den demografiske repræsentativitet siger sjældent noget om repræsentativiteten på de vigtige variable, og en vejning efter demografi nytter heller ikke meget.

Omvendt kan selv et beskedent bortfald på de afhængige variable som nævnt give betydelige problemer. For eksempel kan man i undersøgelser af politisk deltagelse komme ud for, at folk med lav politisk interesse siger fra, når de hører om emnet (selvselektion). Folk synes ikke, de har en

grund til at medvirke i undersøgelsen, for de deltager jo ikke i politik. De kan evt. også føle det pinligt at indrømme, hvor lidt de deltager, for der er trods alt en norm om, at man bør være aktiv. Eller de kan føle det belastende at skulle svare på masser af holdningsspørgsmål, der vedrører ting, de ikke har den fjerneste holdning til, fordi det ganske enkelt ikke interesserer dem. Omvendt er de mest politisk engagerede tilbøjelige til at sige nej. De elsker at have holdninger til alt mellem himmel og jord - og de elsker at give dem til kende. Der kan på den måde opstå et element af selvselektion i udvælgelsen. Det har normalt ikke været noget større problem i danske valgundersøgelser - derimod er det forekommet i undersøgelser af politisk deltagelse, hvor det i øvrigt kan spille sammen med "over-claiming": Folk siger, at de deltager mere, end de gør, fordi de føler, de burde deltage. Stærkest gør det sig gældende ved valgdeltagelse, hvor der typisk kun er halvt så mange sofavælgere, som der burde være. Omvendt er der som regel alt for mange partimedlemmer - partiernes "krise" indebærer ikke, det er blevet "flovt" at erklære sig som medlem; heri ligger stadig en positiv prestige.

Det skal endnu en gang understreges, at det største problem vedrører marginalfordelingerne, mens problemet er mindre, når det drejer sig om sammenhænge mellem variable; hvad det sidste angår, er hovedproblemet, at holdningskonsistensen kan overdrives en anelse, hvis der er en selvselektion af politisk interesserede. Men der skal meget til at forrykke billedet afgørende. På de fleste andre områder, hvor vi analyserer sammenhænge, er problemet næppe stort. Og da det sidste normalt er hovedinteressen i valgundersøgelserne, er der ikke tradition for at lave omfattende bortfaldsanalyser. Derimod vejer man normalt på variabelen partivalg, således at partifordelingen blandt de adspurgte kommer til at svare til partifordelingen ved valget. Men kun i de analyser, hvor partivalg er den afhængige variabel, ellers ikke. Hovedårsagen er, at det letter sammenligninger over tid: Over- og underrepræsentation for de enkelte partier går en del op og ned, og tidsserier ville blive helt skæve, hvis der ikke blev foretaget en vejning. Man kontrollerer dog en række resultater med uvejede data for at være sikker på, at resultaterne ikke skyldes utilsigtede effekter af vejningen. Det leder kort fortalt frem til, at bortfaldsanalysen må opdeles i to: En generel del, svarende til den, der normalt laves (jf. afsnit 2.2), samt en specifik del, der relaterer sig til politisk interesse (jf. afsnit 2.3). Det er den sidste del, man normalt ikke laver. Men det er den, der er afgørende, og som også bør være det underliggende perspektiv i den generelle bortfaldsanalyse.

2.2 Generel bortfaldsanalyse: Demografisk repræsentativitet

I det følgende afsnit vil præsenteres en demografisk repræsentativitetsanalyse, idet der forklares nærmere for henholdsvis kønsfordeling og aldersfordeling i den samlede stikprøve i hovedundersøgelsen 2005 (stikprøveundersøgelsen med 1461 respondenter og panelundersøgelsen med 803 respondenter).

Tabel 2.1 *Kønsfordeling. Stikprøvepopulation i Valgundersøgelsen i 2005 i forhold til den samlede befolkning 01.01.05. Antal og pct. i stikprøve og population.*

	Valgundersøgelse 2005	DK befolkning pr. 1 jan 2005 (18+)	Valgundersøgelse 2005	DK befolkning pr. 1 jan 2005 (18+)
Andel af mænd	1.231	2.059.162	54,4%	49,0%
Andel af kvinder	1.033	2.146.754	45,6%	51,0%
I alt	2.264	4.205.916	100,0%	100,0%

Kilde: Danmarks statistiks hjemmeside/Statistikbanken (www.statistikbanken.dk) 'Folketal pr. 1. januar 2005 efter kommune/amt, civilstand, alder og køn'.

Overordnet set adskiller stikprøven sig markant fra den samlede befolkning i kraft af, at der findes en overvægt af mandlige respondenter ($p < 0,000$)⁵. Afvigelsen fra kønsfordelingen i den samlede vælgerbefolkning er således på 5,4 procentpoint, i mændenes favør, hvilket betyder, at der i modsætning til vælgerbefolkningens overvægt af kvinder findes en overvægt af mænd i stikprøven. Dette er usædvanligt, da man i de fleste undersøgelser ser en overrepræsentation af kvinder i stikprøven. Den usædvanlige kønsfordeling var imidlertid også til stede i de tre forrige valgundersøgelser, dog mindre udtalt i 1994 og mere markant i 1998 og 2001⁶.

Næste led er en sammenligning af aldersfordelingen i hovedundersøgelsen i forhold til vælgerbefolkningen. Tabel 2.1 viser fordelingen efter alder og køn i henholdsvis hovedundersøgelsen og for hele befolkningen.

⁵ p-værdierne henviser til z-tests for uafhængighed mellem de opnåede middelværdier og den faktiske fordeling i befolkningen for andele.

⁶ Se teknisk rapport for Valgundersøgelsen 2001 afsnit 2.2. tabel 2.1.

Tabel 2.2 Svarfordelingen efter alder og køn. Respondenter og hele befolkningen i pct.

	Svarpersoner i Valgundersøgelsen 2005 (i pct.)			Hele befolkning pr. 01.01.2005 (i pct.)		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
18-24 år*	7,7	7,1	7,4	10,1	9,4	9,7
25-29 år	6,1	6,0	6,1	8,4	8,0	8,2
30-39 år	16,7	15,8	16,3	19,6	18,4	19,0
40-49 år	19,5	20,0	19,7	19,1	17,6	18,3
50-59 år	18,3	20,4	19,3	18,3	17,4	17,8
60-69 år	17,7	15,1	16,5	13,4	13,3	13,4
70+ år	14,1	15,6	14,8	11,1	15,9	13,6
I alt %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt antal			2.264			4.205.916

Kilde: Danmarks statistiks hjemmeside/Statistikbanken (www.statistikbanken.dk) 'Folketal pr. 1. januar 2005 efter kommune/amt, civilstand, alder og køn'.

Som det fremgår af tabel 2.2 er der stor underrepræsentation af personer i grupperne 18-24 år, 25-29 år og 30-39 år, så de er statistisk signifikante (18-24 år, $p < 0,000$; 25-29 år, $p = 0,002$; 30-39 år, $p = 0,001$). Personer i grupperne, 40-49 år, 50-59 år, 60-69 år og 70+, er tilsvarende overrepræsenteret, hvoraf det kun er gruppen 60-69 år, der er signifikant overrepræsenteret ($p < 0,000$). Flertallet af grupperne i stikprøven er dermed statistisk signifikant i forhold til populationen, dvs. er signifikant forskellige fra hele befolkningen. Midtergrupperne 40-49 år og 50-59 år og gruppen 70+ år er statistisk insignifikante.

En opdeling på køn viser signifikant overrepræsentation for 60-69 årige mænd ($p = 0,016$) og underrepræsentation for 25-29 årige ($p = 0,029$). For kvinder er de 30-39 årige overrepræsenterede ($p = 0,036$), mens kvinder over 70 er stærkt underrepræsenterede ($p < 0,001$). – mangler!

Hvis demografiske faktorer anvendes som udtryk for stikprøvens pålidelighed, er der på baggrund af ovenstående udredning særligt to problematiske aspekter, der må holdes for øje. Det drejer sig om underrepræsentationen personer under 39 år og om overrepræsentationen for personer mellem 50-59 år. Normalt vil disse skævheder ikke have større betydning for resultaterne. Men det kan undertiden være relevant at anvende en demografisk vejning af data, hvilket kan gøres ved at vægte stikprøven med variabelen "v356" i datasættet. Denne demografiske vægt er beregnet af Gallup A/S.

2.3 Politisk interesse

For politisk interesse foreligger der selvsagt ikke nogen universliste, som stikprøven kan holdes op imod. Dels kendes den sande fordeling ikke, dels varierer den over tid. F.eks. er den politiske interesse typisk noget højere i forbindelse med valg. For at vurdere, om der foreligger en bias i retning af overrepræsentation af politisk interesserede i datamaterialet, skal vi sammenligne med politisk interesse i valgundersøgelserne i 1994, 1998 og 2001. Det vigtigste er dog sammenligningen med et spørgsmål om politisk interesse i et repræsentativt udsnit af den danske befolkning, som blev interviewet stort set samtidig med valgundersøgelsen 2001, men i forbindelse med Gallups normale omnibusundersøgelse, som *ikke* omhandlede politiske emner. Da fordelingen i 2005

Det medfører, at der bør være en forskel mellem niveauet for politiske interesse i omnibussen og valgundersøgelsen 2005, hvis undersøgelsesemnet i sig selv resulterer i en vis selvsektion til fordel for de politisk interesserede.

Tabel 2.3 Politisk interesse. Stikprøven i valgundersøgelsen 2005 sammenlignet med valgundersøgelserne 1994, 1998, 2001 samt Gallup-omnibusundersøgelse primo 2002. Andele i pct.

	1994*	1998*	2001**	2002-Omnibus***	2005
Meget interesseret	19,8	23,8	21,9	19,0	22,8
Noget interesseret	43,5	49,1	47,8	47,0	49,2
Kun lidt interesseret	31,6	24,0	27,2	30,0	24,7
Slet ikke interesseret	5,1	3,1	3,1	4,0	3,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Tallene stammer fra Goul Andersen et. al., "Valgundersøgelsen 1998, Teknisk Rapport".

** Tallene stammer fra Goul Andersen et. al., "Valgundersøgelsen 2001, Teknisk Rapport".

***Tallene stammer fra internt arbejdsrapport af Mogens Storgaard Jakobsen, Gallup A/S, marts 2002, afrundede pct.

Note: Kategorien "ved ikke" er ej medtaget. Dette ændrer dog ikke meget ved tallene, da kun fire respondenter falder i denne i 2005.

Af tabel 2.3 fremgår det, at der formentlig er en overrepræsentation af politisk interesserede i valgundersøgelsen 2005, sammenlignet med omnibus-undersøgelsen fra 2002 omhandlende en lang række ikke-politiske emner. Der er således tale om, at andelen af politisk interesserede (meget el. noget interesseret) i hovedundersøgelsen 2005 (72,0%) er 6,0 procentpoint større end i omnibusundersøgelsen (66%), og denne forskel er klart signifikant ($p < 0,000$). Afvigelsen er dog ikke dramatisk. Sammenlignet med de tre forrige valgundersøgelser ses det, at der ikke er tale om en markant anderledes fordeling af de politisk interesserede i hovedundersøgelsen 2005. Andelen af de politisk interesserede (meget el. noget interesseret) placerer sig for 1994 på 63,33 procentpoint, for 1998 på 72,9 procentpoint, og for 2001 på 69,7 procentpoint. Der er således tale om en stigning

på 2,3 procentpoint i forhold til Valgundersøgelsen 2001. Om det skyldes en mindre politisk interesse i 2001 eller større skævheder i 2001 lader sig dog ikke afgøre.

Tabel 2.4 Politisk interesse. Som tabel 2.3, udvidet med kønsfordeling. Andele i pct.

	1998*			2001*			2002-Omnibus**			2005		
	Mænd	Kvinder	Alle	Mænd	Kvinder	Alle	Mænd	Kvinder	Alle	Mænd	Kvinder	Alle
Meget interesseret	30,0	16,5	23,8	25,3	18,0	21,9	23,0	16,0	19,0	25,8	19,2	22,8
Noget interesseret	49,9	48,2	49,1	48,6	46,9	47,8	49,0	46,0	47,0	49,9	48,5	49,2
Kun lidt interesseret	18,1	30,8	24,0	23,7	31,0	27,2	26,0	34,0	30,0	21,6	28,5	24,7
Slet ikke interesseret	1,9	3,4	3,1	2,4	3,8	3,1	3,0	5,0	4,0	2,8	3,8	3,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Tallene stammer fra Goul Andersen et. al., "Valgundersøgelsen 2001, teknisk rapport".

** Tallene stammer fra internt arbejdsrapport af Mogens Storgaard Jakobsen, Gallup A/S, marts 2002, afrundede pct.

Note: Kategorien "ved ikke" er ej medtaget. Dette ændrer dog ikke ved tallene, da kun fire respondenter falder i denne.

Opdelt på køn fremgår det af tabel 2.4, at overrepræsentation i hovedundersøgelsen 2005 i forhold til omnibusundersøgelsen fra 2002 for politisk interesse findes for både mænd og kvinder – tillige i samme størrelsesorden (ca. 3 procentpoint, for 'Meget interesseret'). Det ser i den forbindelse ikke ud til, at køn har afgørende betydning for deltagelsen i undersøgelsen.

Spørgsmålet om en overrepræsentation af politisk interesserede kan endvidere belyses ud fra antallet af partimedlemmer. Således viser tabel 2.5, at andelen af erklærede partimedlemmer i hovedundersøgelsen er på 9,9 pct. Det skal sammenholdes med en "sand" andel på 5,0 pct., som er baseret på de medlemstal, partierne selv oplyser, dvs. det officielle tal (Goul Andersen & Hoff 2001, kap. 5).

Tabel 2.5 Selvrapporeret partimedlemsskab 2005 i pct.

	Mænd	Kvinder	I alt
Medlem af parti	12,3	7,2	9,9
Tidligere medlem	15,4	14,3	14,9

Nu er det helt almindeligt, at andelen af partimedlemmer overdrives i surveyundersøgelser. Det kan skyldes flere ting: At folk ofte glemmer, at de er i kontingentrestance og derfor kan være slettet af kartoteket; at der kan være ét partimedlem i en familie, der psykologisk set "tæller for" alle; der kan

være ukorrekte svar fra nogle, som egentlig vil melde sig ind, men bare ikke har fået det gjort; og endelig kan der være en prestige i medlemskab, som ganske enkelt får nogle til at svare ukorrekt. Men det tal, man normalt er nået frem til, har i 1990'erne ligget omkring 10 pct. eller derunder, så i denne henseende er andelen af oplyst partimedlemskab ikke overraskende. Partimedlemstallet er steget lidt i forhold til 2001-valgundersøgelsen, hvor tallet for den samlede stikprøve var på 8,7 pct.

På baggrund af ovenstående synes der ikke at kunne herske tvivl om, at hovedundersøgelsen har en vis skævhed mht. politisk interesse og engagement. Spørgsmålet er så, hvad det betyder. Svaret er, at det næppe er overvældende, da forskellen ikke er stor, og politisk interesse og politiske holdninger kun hænger sammen i ringe grad – hvad de i højere grad gjorde under venstrefløjens mobiliseringsbølge i 1970'erne (Borre & Goul Andersen 1997: kap.6).

2.4 Partipolitisk repræsentativitet

Et afgørende aspekt af repræsentativiteten i en valgundersøgelse er naturligvis partivalg. Tabel 2.6 viser partifordelingen ved folketingsvalget og i hovedundersøgelsen. I den første kolonne ses den faktiske fordeling ved valget den 8. februar 2005. Anden kolonne viser fordelingen af de faktiske andele i stikprøven, mens tredje kolonne viser, hvordan dette billede tager sig ud, efter der er foretaget en vejning ud fra demografiske kriterier.

Tabel 2.6 Partipolitisk tilhørsforhold. Andele i stikprøven (uvejet og vejet) sammenholdt med valgresultatet. Angivet i pct. af gyldige stemmer/besvarelser.

	FV05 (pct.)	Valgundersøgelsen 2005 uvejet (pct.)	Valgundersøgelsen 2005 med demografisk vejning (pct.)
A. Socialdemokraterne	25,8	26,8	26,0
B. Det Radikale Venstre	9,2	8,8	9,5
C. Det Konservative Folkeparti	10,3	9,3	9,5
D. Centrum-Demokraterne	1,0	1,2	1,3
F. Socialistisk Folkeparti	6,0	7,2	7,7
K. Kristendemokraterne	1,7	1,4	1,4
M. Minoritetspartiet	0,3	0,2	0,2
O. Dansk Folkeparti	13,3	11,9	11,6
V. Venstre	29,0	29,0	28,0
Ø. Enhedslisten	3,4	4,2	4,6
Uden for partierne	0,0	0,0	0,0
Total	100,0	100,0	100,0
Antal gyldige stemmer/besvarelser (n)	3.384.559	2059	2051
Stemte blankt	19.478	0,6	-
Ikke stemmeberettigede	-	5,4	-
Husker ikke parti/vil ikke svare/Andre svar	-	2,4	-
Stemte ikke	18,3	5,4	5,8

Kilde til valgresultat: www.im.dk ' Endelig opgørelse af folketingsvalget den 8. februar 2005'.

For at starte med det sidste, kan det straks konstateres, at den demografiske vejning⁷ ikke mindsker repræsentativitetsproblemerne, når det gælder fordelingen på spørgsmålet om partivalg. I så henseende er der ikke noget at hente ved den demografiske vejning, og det understøtter forestillingen om, at demografiske repræsentativitet ikke giver et rimeligt mål for repræsentativiteten af datamaterialet, når det gælder politisk-sociologiske undersøgelser.

⁷ Denne vejning er foretaget med variabelen "v356" i datasættet. Vægten er udregnet af Gallup.

Den partipolitiske fordeling er noget bedre i 2005 i forhold til 2001⁸ og ved Venstre er der nærmest ingen forskel. Socialdemokratiet, CD, SF og Enhedslisten er der en overrepræsentation i intervallet 0,2-1,2 procentpoint, men det er kun SF og Enhedslisten der er signifikant overrepræsenteret (SF $p=0,021$ og Enhedslisten $p=0,045$). De Radikale, de Konservative, Kristendemokraterne, Minoritetspartiet og Dansk Folkeparti er underrepræsenteret i intervallet 0,1-1,4, men det er kun Dansk Folkeparti der er tæt ved at være signifikant underrepræsenteret ($p=0,06$).

Ud over partifordelingen fremstår der en markant divergens mellem stikprøven og befolkningen med hensyn til andelen af sofavælgere. I stikprøven finder vi kun 5,4% erklærede sofavælgere, mens der ved selve valget var 18,3% af de stemmeberettigede, som ikke udnyttede valgretten. Dette er ikke overraskende, idet der ligeledes var en stor divergens i de tre foregående valgundersøgelser⁹. Men det gør materialet uegnet til at analysere på sofavælgerne.

Afvigelserne fra valgresultatet er næppe primært et bortfaldsproblem. Det er først og fremmest et spørgsmål om at huske forkert - i nogle tilfælde ubevidst, i andre tilfælde som følge af fortrydelse eller hensynet til social accept i interviewsituationen. Ud over at det normalt giver en underrepræsentation af sofavælgere og vælgere på 'den yderste højrefløj' (indtil 1970'erne også 'den yderste venstrefløj'), er der også en erfaring for, at respondenterne ofte er mere tilbøjelige til at 'huske' en stemme på et vindende parti frem for et tabende.

Selv om der næppe primært er tale om et bortfaldsproblem, er det dog i de allerfleste tilfælde en fordel at veje materialet, når partivalg er afhængig variabel. Dels for at tabeller f.eks. kan give et retvisende billede af Dansk Folkepartis styrke, dels for at lette sammenligninger over tid, hvor svingninger i de enkelte partiers over- eller underrepræsentation ville forstyrre og evt. helt forvrænge udsving fra et valg til et andet. Eneste væsentlige risiko ved vejningen er en interaktion mellem uafhængige variabel og tilbøjelighed til at svare forkert. Hvis det f.eks. er socialt acceptabelt at stemme Dansk Folkeparti blandt arbejdere, men ikke blandt højere funktionærer, kan den generelle opvejning komme til at overdrive de sociale skel i tilbøjeligheden til at stemme på partiet. Derfor anbefales det at kontrollere med uvejede data, hvor en sådan risiko er udtalt.

---

⁸ Se teknisk rapport 2001 tabel 2.6.

⁹ Henholdsvis 3,9% ctr. 12,9% i 2001, 3,9% ctr. 14,0% i 1998 og 7,6% ctr. 15,7% i 1994.

Der er indført en vægt i datasættet (variabel "wtfactor"), der vægter andele hos partier således, at marginalfordelingen svarer til det officielle valgresultat fra folketingsvalget den 8. februar 2005. Dog således at svarpersoner uden oplyst parti er tildelt vægten 1, dvs. der opvejes ikke for sofavælgerne. Denne vægt ("wtfactor") er foretaget *før* den demografiske vejning. Endelig har Gallup lavet en tilsvarende vægt efter den demografiske vejning dvs. den kombinerer altså en demografisk og politisk vejning (v355). Gallup leverede desuden også en ren demografiske vejning (v356).

2.5 Socioøkonomisk repræsentativitet

Til slut skal vi vurdere den socioøkonomiske repræsentativitet ud fra hhv. fagforeningsmedlemskab og stillingsoplysninger. Man kunne tro, det ville være forholdsvis enkelt at sammenligne fordelingen på stilling eller socioøkonomiske grupper, men det er det faktisk ikke. I valgundersøgelsen klassificeres svarpersonerne nemlig ud fra hovedbeskæftigelse, dvs. en studerende med lidt arbejde ved siden af er studerende. Det er en indlysende praksis ud fra et sociologisk perspektiv (og var i øvrigt også praksis i folketællingerne indtil disse ophørte i 1970). Danmarks Statistiks opgørelser i dag bygger derimod på et økonomisk perspektiv - et arbejdskraftperspektiv - hvor det jo for så vidt, er ligegyldigt om den udbudte arbejdskraft udbydes af en person, der tilfældigvis er studerende ved siden af. Netop derfor er fagforeningsmedlemskab mere pålideligt til vurdering af den socioøkonomiske repræsentativitet. Vi starter derfor med fagforeningsmedlemskab, som faktisk giver det mest pålidelige billede. Den specielle danske situation, hvor 80-85% af alle beskæftigede er organiseret i fagforeninger gør det nemlig muligt sammenligne svarfordelingen i valgundersøgelsen med tilsvarende oplysninger for hele befolkningen. Efterfølgende skal vi af illustrative grunde og for at vurdere kodning mv. se på den socioøkonomiske gruppering.

En evt. social skævhed i retning af underrepræsentation af resourcesvage grupper på arbejdsmarkedet vil vise sig ved en underrepræsentation af medlemmer af 'arbejderforbund' i LO og en tilsvarende overrepræsentation af AC-, FTF- og andre funktionærfagforeninger. Som det fremgår af tabel 2.7, er der dog ikke store forskelle mellem stikprøve og population, når det gælder

fordelingen efter fagforeningsmedlemskab.¹⁰ Der er en overrepræsentation af FTF-medlemmer ($p = 0,005$), mens øvrige forskelle ikke er statistisk signifikante. Snarere end en socioøkonomisk skævhed finder vi en svag overrepræsentation for alle grupper: LO, FTF, AC, Lederne og sågar 'gule' fagforeninger. Inden for LO spores heller ingen forskel mellem faglærte og ufaglærte, specielt er SID overrepræsenteret. Når der er en svag tendens til overrepræsentation på tværs af hovedorganisationer, kan det hænge sammen med 'over-claiming' eller med underrepræsentation af kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og andre. Formentlig er der tale om begge dele - tidligere analyser tyder på, at grupper, der er marginaliserede i forhold til arbejdsmarkedet ofte er lidt underrepræsenterede (Goul Andersen, 1999). Men nogen socialt skæv fordeling blandt erhvervsaktive er der altså kun i ringe grad tale om - med mulig undtagelse af en lille overrepræsentation af FTF, der i øvrigt er domineret af offentligt ansatte; denne gruppe er normalt lidt overrepræsenterede i surveyundersøgelser.

Tabel 2.7 Repræsentativitet vurderet ud fra fagforeningsmedlemskab: Hovedorganisationer mv.

Fagforening og –forbund	Medlemskab i pct. af befolkningen 2005. 18+	Medlemskab i pct. i valgundersøgelsen
LO	32,6	32,1
FTF	8,6	12,1
AC	3,9	6,6
Fagforbund udenfor hovedorganisationer	3,6	3,1
Fagforbund for Ledere	1,8	2,3

Kilde: Statistisk Årbog 2005: 150-151.

Tabel 2.8: Repræsentativitet vurderet ud fra fagforeningsmedlemskab: Medlemmer af LO

Medlemmer af LO	Medlemskab i pct. af befolkningen 2005. 18+	Medlemskab i pct. i valgundersøgelsen
3F	8,6	9,5
Metal	3,3	3,6
HK	8,8	7,7
TIB	1,7	1,9
FOA	5,0	4,0
Øvrige LO	5,0	5,9

Kilde: Statistisk Årbog 2005: 150.

¹⁰ Den faktiske fordeling er beregnet ud fra fagforeningernes medlemstal pr. 1 januar 2002 i procent af den danske befolkning over 18 år ligeledes pr. 1 januar 2002. En kort oversigt over medlemstallene er at finde i appendiks X i sammenhæng med kodenøglen til fagforeningsmedlemskab. På baggrund af disse tal er det muligt at foretage en vægtning af datasættet baseret på medlemskab af fagforening.

Alt i alt lader oplysningerne om fagforeningsmedlemskab ingen tvivl om, at repræsentativiteten, i hvert fald for erhvervsaktive, er god: Der er ikke en tendens til, at ufaglærte er underrepræsenterede til fordel for overrepræsentation af funktionærer med videregående uddannelse, sådan som man kunne frygte.

Det er på den baggrund interessant at sammenholde med det billede, man får ved at sammenholde den socioøkonomiske fordeling ud fra stillingsoplysninger. Vi benytter her hhv. RAS-statistikken: Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik, og AKU-statistikken: Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelser, der indsamles hvert kvartal ved postspørgeskema. Vi sammenligner her med fordelingerne pr. 1. januar 2001.¹¹ Her ser billedet umiddelbart noget problematisk ud. Af tabel 2.9 fremgår det, at de to eneste grupper, hvor repræsentativiteten er tilfredsstillende (vurderet ud fra registreringen i RAS) er de selvstændige og medhjælpende ægtefæller, mens dette ikke er tilfældet for alle lønmodtagergrupperne og personerne udenfor arbejdsstyrken. Her finder vi i stedet en klart signifikant overrepræsentation ($p < 0,001$ for alle) af toplederne og lønmodtagere med et højt niveau samt mellemniveau af færdigheder, mens der er en tilsvarende klar underrepræsentation ($p < 0,001$ for alle) af lønmodtagere med færdigheder på grundniveau, samt af de, der af Danmarks Statistik klassificeres som 'andre lønmodtagere'. Slutteligt er der også en klar overrepræsentation ($p < 0,001$) af den del af befolkningen, som ikke er del af arbejdsstyrken.

Tallene kan dog kun meget vanskeligt sammenlignes med dem der findes i valgundersøgelsen. For det første omfatter RAS-statistikken en kategori, som benævnes lønmodtagere uden nærmere angivelse, som udgør hele 7,5% af befolkningen. Denne kategori dækker over de lønmodtagere som det ikke har været muligt at klassificere under de 5 øvrige grupperinger på grund af mangelfulde oplysninger. Gruppen dækker primært over uddannelsessøgende med bijobs. Samtidig er respondenterne i valgundersøgelsen klassificeret efter *hovedbeskæftigelse*, hvilket vil sige at studerende (selvom de arbejder fx 20 timer om ugen) er klassificeret som studerende (og dermed uden for arbejdsmarkedet), hvilket naturligvis er det korrekte ud fra et sociologisk perspektiv, i modsætning til arbejdskraftperspektivet i statistikken.

---

¹¹ Der sammenlignes her med alle personer over 16 år, hvilket giver en lille skævhed da valgundersøgelsen primært henvender sig til personer der er stemmeberettigede (dvs. er fyldt 18). Men de intervaller Danmarks Statistik opererer med gør, at det ikke er muligt at finde data for den socioøkonomiske sammensætning udelukkende for den del af befolkningen som er over 18 år. Tallene stammer fra hhv. RAS (Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik) og AKU (Arbejdskraftundersøgelsen) og er baseret hhv. på registre (RAS), der omfatter samtlige lønmodtagere i Danmark over 15 år og stikprøver (AKU) der bliver indsamlet hvert kvartal (Danmarks Statistik 2002).

Man kan så prøve at sammenligne fordelingen i valgundersøgelsen med RAS uden gruppen af 'lønmottagere u.n.a.'. Det viser noget større overensstemmelse, selv om der stadig er signifikante forskelle.

Tabel 2.9 Socioøkonomisk inddeling.

Befolkning pr. 1. januar 2005	Befolkning pct. (RAS)*	Valgundersøgelsen 2005. pct.
Selvstændige	5,2 (6,0)	3,4
Medhjælpende ægtefælle	0,3 (0,3)	0,1
Topledere	1,7 (2,0)	3,2
Lønmottagere på højeste niveau	8,8 (10,2)	13,0
Lønmottagere på mellemniveau	11,9 (13,7)	22,3
Lønmottagere på grundniveau	28,1 (32,3)	9,9
Andre lønmottagere	5,7 (6,6)	3,9
Lønmottagere u.n.a.	13,1 (0,0)	
Udenfor arbejdsmarkedet	23,4 (27,0)	

Note: *RAS-tallene er baseret på personer der er 16+. Tallene i parentes viser andelen for de respektive grupper, når lønmottagere u.n.a. udelades fra beregningen.

Kilde: Statistisk Årbog 2005: 136.

Tabel 2.10 viser den socioøkonomiske fordeling indenfor grupperne af erhvervsaktive. De følgende beregninger tager dog udgangspunkt i tabel 2.9.

Tabel 2.10 Fordeling af erhvervsaktive i befolkning og undersøgelsen.

Befolkning pr. 1. januar 2005	Befolkning (RAS)*. Pct.	Valgundersøgelsen 2005. pct.
Selvstændige	6,8 (8,3)	6,1
Medhjælpende ægtefælle	0,3 (0,4)	0,2
Topledere	2,3 (2,7)	5,8
Lønmottagere på højeste niveau	11,5 (13,9)	23,2
Lønmottagere på mellemniveau	15,5 (18,8)	39,8
Lønmottagere på grundniveau	36,7 (44,2)	17,7
Andre lønmottagere	7,5 (9,1)	7,0
Lønmottagere u.n.a.	17,1 (0,0)	
I alt	100,0	100,0

Note: *RAS-tallene er baseret på personer der er 16+. Tallene i parentes refererer til fordelingen når gruppen af lønmottagere u.n.a. ikke regnes med.

Kilde: Statistisk Årbog 2005: 136.

Det samme mønster gør sig gældende hvis tallene fra valgundersøgelsen sammenlignes med data fra Arbejdskraftundersøgelsen (AKU): De to eneste grupper hvor repræsentativiteten ikke kan

anfægtes er blandt de selvstændige og gruppen af lønmodtagere på mellemniveau. I forhold til AKU er der en klar statistisk signifikant underrepræsentation af medhjælpende ægtefæller, lønmodtagere på grundniveau og andre lønmodtagere ($p < 0,001$ for alle)¹². Samtidig er der en ligeså klar overrepræsentation af topledere ($p = 0,002$), lønmodtagere på højt niveau og personer udenfor arbejdsmarkedet ($p < 0,001$ for disse).

Problemet med AKU er generelt det samme som RAS: studerende tælles med i opgørelsen og dermed i klassificeringen af personer i de socioøkonomiske grupperinger. Og i AKU er der ikke manglende oplysninger, da statistikken er baseret på spørgeskemaer. Der er i alt 174.000 studerende med i arbejdsstyrken ifølge tallene fra AKU, og det må formodes, at langt størstedelen ikke arbejder fuldtids, hvis der også skal være plads til at studere. Derfor har vi valgt at sammenligne valgundersøgelsens resultater med tallene fra AKU fraregnet det antal personer som arbejder under 15 timer om ugen (i de to 'nederste' grupper i den socioøkonomiske gruppering (lønmodtagere på grundniveau og andre lønmodtagere), hvilket svarer til 131.000 personer, og i stedet klassificeret denne gruppe som værende udenfor arbejdsmarkedet. Denne manøvre gør, at forskellene ikke er nær så voldsomme – godt nok er der stadig en klar signifikant forskel mellem valgundersøgelsens andel af lønmodtagere på grundniveau og AKU, men p er nu 0,005 mod $p < 0,001$ før, og for gruppen af andre lønmodtagere er forskellen nu signifikant ved $p = 0,019$. Til gengæld er gruppen af personer udenfor arbejdsmarkedet ikke længere overrepræsenteret, da der ikke kan spores nogen statistisk signifikant forskel mellem valgundersøgelsen og AKUs fordelinger.

Vi har valgt en 'konservativ' fremgangsmåde ved kun at frasortere de, der arbejder mindre end 15 timer om ugen. Der vil være personer, som normalt er studerende, og som netop i referenceugen arbejder mere. Det forklarer formentlig en del af den resterende afvigelse, hvor lønmodtagere på grundniveau og 'andre lønmodtagere' udgør en større andel i AKU end i valgundersøgelsen, mens lønmodtagere på højeste og mellemste niveau udgør en lidt højere andel i valgundersøgelsen.

Set i lyset af oplysningerne om fagforeningsmedlemskab rokker disse oplysninger ikke ved tilliden til den sociale repræsentativitet blandt erhvervsaktive i valgundersøgelsen, hvor man i værste fald kan forestille sig en lille overrepræsentation af mellemgruppen i FTF på bekostning af de øvrige. Til gengæld får vi herigennem et check på den anvendte kodning af stillingsoplysningerne.

---

¹² De statistiske beregninger i dette afsnit er alle udført på baggrund af tabel 2.9.

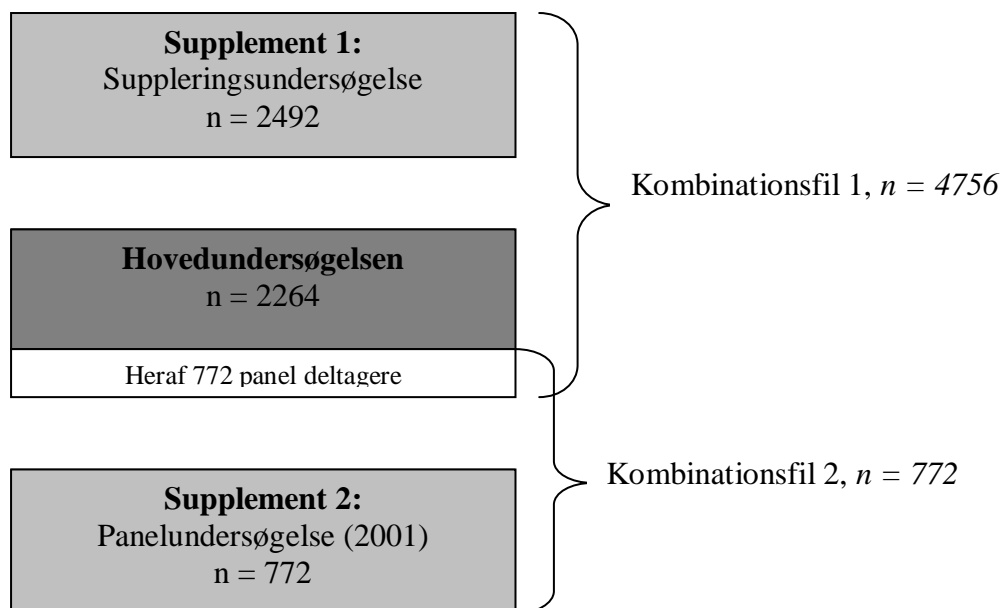

Tallene tyder på, at der muligvis kan være en svag tendens til, at visse lønmodtagere er blevet kodet rigelig højt i deres socioøkonomiske gruppering. Det er velkendt, at der foregår en vis 'titelinflation', og desuden kan der måske være lidt tendens til 'overclaiming' – dvs. at respondenterne anvender en titel, der antyder en lidt højere social placering end deres faktiske arbejdsfunktion berettiger til. Selv om AKU-statistikken fortsat efterlader 'for få' uden for arbejdsmarkedet, sammenlignet med valgundersøgelsen, og selv om langt de fleste af disse formentlig havner i kategorien 'lønmodtagere på grundniveau', så er der formentlig en mindre, reel afvigelse. Som de foretagne korrektioner viser, er afvigelsen dog ved nærmere eftersyn langt mindre, end et første blik på RAS-statistikken kunne antyde. Skulle der være nogle promilles glidning i afgrænsningerne, er det i givet fald ikke noget, der vil påvirke analyseresultaterne, når man f.eks. sammenligner sammenhængen mellem socioøkonomisk placering og partivalg eller holdninger.

3 Kombinationsfilerne – oversigt over fællesvariable

Der er i alt 2 kombinationsfiler, som det ses i figur 3.1. Kombinationsfil 1 består af hovedundersøgelsen og suppleringsundersøgelsen (supplement 1) og består derved af 4756 respondenter. Suppleringsundersøgelsen indeholder kun udvalgte baggrundsvariable og partivalg og derfor er der kun 21 variable med 4756 respondenter, de resterende variable svarer til hovedundersøgelsen. Kombinationsfil 2 består af hovedundersøgelsen og panelundersøgelsen og består af 772 respondenter, som har svaret på en række af de samme spørgsmål i 2001 og 2005. Respondenterne som er med i panelet kan findes i hovedundersøgelsen i 2001 og optræder igen i hovedundersøgelsen i 2005 og derved er det muligt at følge udviklingen i besvarelsen over tid. Det er dog ikke alle variable hvor en udvikling kan findes ved hjælp af kombinationsfil 2, idet ikke alle variable kan genfindes i 2001, da nogle variable er forladt og der er kommet nye til.

Figur 3.1. *Oversigt over undersøgelser og kombinationsfiler.*

I kombinationsfil 1 stammer 2264 af respondenterne fra hovedundersøgelsen og de resterende 2492 stammer fra suppleringsundersøgelsen. I kombinationsfil 2 er respondenterne begrænset af det antal respondenter både har deltaget i 2001 og 2005, hvilket er blevet til 772 respondenter.

I den nedenstående tabel er alle variable gengivet som findes i mere end én undersøgelse eller kombinationsfil. Hvis variabelen findes i hovedundersøgelsen er dette variabelnavn vedholdt i de andre undersøgelser, med undtagelse af panelundersøgelsen, da der her skal være en klar forskel i navnene, idet det ellers ikke kan afgøres hvilket år variabelen er fra. Enkelte variable findes ikke i

hovedundersøgelsen, men er skabt gennem rekodning og logiske sammenhænge. Disse variable er markeret med en fodnote, hvor det nærmere er angivet ud fra hvilke variable variabelen er skabt (yderligere oplysninger om disse variable kan findes i kapitel 1.2).

Tabel 3.1: *Oversigt over fælles variable i kombinationsfilerne og de enkelte datasæt:*

Beskrivelse	Kombifil 1	Kombifil 2	Hovedundersøgelsen	Suppleringsundersøgelsen	Panelundersøgelsen
Undersøgelse	v4	-	v4	v4	-
Respondentnummer	v2/s1	v1/a01_serienr	v1/v2	v2/s1	a01_serienr
Dato for interview	v3	v3/a01_år/ a01_måned/ a01_dag	v3	v3	a01_år/ a01_måned/ a01_dag
Personer på 15 år eller derover i husstanden	sv313a	-	sv313a ¹³	sv313a	-
Personer på 14 år eller derunder i husstanden	sv313b	-	sv313b ¹⁴	sv313b	-
Antal personer i husstanden	sv313v331		sv313v331 ¹⁵	sv313v331	
Kommune	-	-	-	s2	a01_kommune
Amt	v6	v6/a01_amt	v6	v6	a01_amt
Postnummer	v5/v336	v5/v336/a01_postnr / a01_v261	v5/v336	v5/v336	a01_postnr/ a01_v261
Køn	v310	v310/a01_v253	v310	v310	a01_v253
Alder	v357	v357/ a01_alderen	v357	v357	a01_alderen
Årgang		v311/a01_v254	v311		a01_v254
Alder i tiårs interval		v358/ a01_alderitv	v358		a01_alderitv
Respondentens sidst afsluttede eksamen	sv339	-	sv339 ¹⁶	sv339	-
Respondentens erhverv	v352	v352/a01_v267	v352	v352	a01_v267
Personlig indkomst i store intervaller	sv333	-	sv333 ¹⁷	sv333	-
Personlig indkomst i små intervaller	-	v333/a01_v256	v333	-	a01_v256
Husstandens indkomst i store intervaller	sv334	-	sv334 ¹⁸	sv334	-
Husstandens indkomst i små intervaller	-	v334/a01_v257	v334	-	a01_v257
Partivalg ved folketingsvalg i morgen	sv351	v351/a01_v277	v351/ sv351 ¹⁹	sv351	a01_v277
Partivalg ved folketingsvalg	v18	v18/ a01_v5	v18	v18	a01_v5
Stilling	v344	v366 ²⁰ /a01_v271	v344	v344	a01_v271
Stilling DISCO88	v369	v369/ a01_v271x	v369	v369	a01_v271x
Socioøkonomisk gruppering (SOCIO)	v363	v363/a01_socio	v363	v363	a01_socio

¹³ Denne variabel er dannet ud fra v314-v321 og v331.

¹⁴ Denne variabel er dannet ud fra v314-v321.

¹⁵ Denne variabel er dannet ud fra v313 og v331

¹⁶ Denne variabel er dannet ud fra v338 og v339.

¹⁷ Denne variabel er dannet ved en rekodning af v333.

¹⁸ Denne variabel er dannet ved en rekodning af v334.

¹⁹ Denne variabel er dannet ved en rekodning af v351.

²⁰ Grundet en fejl i kodningen skal v366 og ikke v344 anvendes når der sammenlignes med data fra 2001.

Socioøkonomisk gruppering (Klassisk)	v361	v361/ a01_klassimp	v361	v361	a01_klassimp
Socioøkonomisk gruppering (Udvidet)	v362	v362/ a01_klasudv	v362	v362	a01_klasudv
De fire vigtigste politiske problem	-	v7-v10/ a01_v1a_ny- a01_v1d_ny	v7-v10	-	a01_v1a_ny- a01_v1d_ny
Talt politik med familie, venner eller kolleger.	-	v11-v16/ a01_v3-a01_v3f	v11-v16	-	a01_v3- a01_v3f
Politisk interesseret	-	v17/a01_v4	v17	-	a01_v4
Stemte med begejstring	-	v19/a01_v7	v19	-	a01_v7
Beslutningstidspunkt	-	v22/a01_v6	v22	-	a01_v6
Vigtigste grund til at stemme	-	v23/a01_v8	v23	-	a01_v8
Overveje andet parti	-	v24/a01_v9	v24	-	a01_v9
Tænkte på at stemme	-	v25/a01_v10	v25	-	a01_v10
Partivalg sidste FV	-	v35/a01_v15	v35	-	a01_v15
Sympati med det enkelte parti	-	v67-v76 /a01_v16-a01_v23	v67-v76	-	/a01_v16- a01_v23
Sympati med de politiske ledere	-	v77-v83 /a01_v24-a01_v31	v77-v83	-	a01_v24- a01_v31
Partiidentifikation	-	v114/ a01_v32	v114	-	a01_v32
Identifikationsparti	-	v115/ a01_v33	v115	-	a01_v33
Styrke i partiidentifikation	-	v116/ a01_v34	v116	-	a01_v34
Partitilhør	-	v117/ a01_v35	v117	-	a01_v35
Partimedlem	-	v118/ a01_v36	v118	-	a01_v36
Parti bedst til økonomiske problemer	-	v119/ a01_v37	v119	-	a01_v37
Parti bedst til arbejdsløsheden	-	v120/ a01_v38	v120	-	a01_v38
Parti bedst til at varetage Danmarks interesser i EU	-	v121/ a01_v39	v121	-	a01_v39
Parti bedst til miljøet	-	v122/ a01_v40	v122	-	a01_v40
Parti bedst til lov og orden	-	v123/ a01_v41	v123	-	a01_v41
Parti bedst til balance skat	-	v124/ a01_v43	v124	-	a01_v43
Parti bedst til flygtning/indvandrere	-	v125/ a01_v44	v125	-	a01_v44
Parti bedst til børnefamilier	-	v126/ a01_v45	v126	-	a01_v45
Parti bedst til ældre	-	v127/ a01_v46	v127	-	a01_v46
Parti bedst til sundhedsvæsen	-	v128/ a01_v47	v128	-	a01_v47
Parti bedst til undervisning i folkeskolen	-	v129/ a01_v48	v129	-	a01_v48
Parti bedst til penge til rådighed?	-	v134/ a01_v50	v134	-	a01_v50
Sociale udgifter	-	v135/ a01_v51	v135	-	a01_v51
Økonomisk lighed	-	v136/ a01_v52	v136	-	a01_v52
Statskontrol erhvervsliv	-	v137/ a01_v53	v137	-	a01_v53
Bruger betaling	-	v138/ a01_v54	v138	-	a01_v54
Internationale konflikter	-	v141/ a01_v55	v141	-	a01_v55
Globaliserings effekt på velfærdssystem	-	v142/ a01_v56	v142	-	a01_v56
Økonomisk hovedstrategi	-	v143/ a01_v57	v143	-	a01_v57
Egen og families økonomi	-	v145/ a01_v58	v145	-	a01_v58
Danmarks økonomi	-	v146/ a01_v59	v146	-	a01_v59
Regeringens evne/ Økonomien	-	v148/ a01_v60	v148	-	a01_v60
Regeringens evne/ Beskæftigelsen	-	v149/ a01_v61	v149	-	a01_v61
Regeringens evne/ Velfærden	-	v150/ a01_v62	v150	-	a01_v62

Regeringens evne/Skatterne	-	v151/ a01_v63	v151	-	a01_v63
Regeringens evne/ Kriminaliteten	-	v152/ a01_v64	v152	-	a01_v64
Regeringens evne/ Miljøet	-	v153/ a01_v65	v153	-	a01_v65
Regeringens evne/ Kvaliteten af den off service	-	v154/ a01_v66	v154	-	a01_v66
Regeringens evne/ Den sociale ulighed	-	v155/ a01_v67	v155	-	a01_v67
Regeringens evne/ Flygtninge- /indvandrer-pol.	-	v156/ a01_v68	v156	-	a01_v68
Regeringens evne/ Generelt	-	v157/ a01_v69	v157	-	a01_v69
Off. udgifter/ Forsvaret	-	v158/ a01_v72	v158	-	a01_v72
Off. udgifter/ Sundhedsvæsenet	-	v159/ a01_v73	v159	-	a01_v73
Off. udgifter/ Uddannelse	-	v160/ a01_v74	v160	-	a01_v74
Off. udgifter/ Folkepension	-	v161/ a01_v75	v161	-	a01_v75
Off. udgifter/ Miljøproblemer	-	v162/ a01_v76	v162	-	a01_v76
Off. udgifter/ Kulturelle formål	-	v163/ a01_v77	v163	-	a01_v77
Off. udgifter/ Børnehaver og vuggestuer	-	v164/ a01_v78	v164	-	a01_v78
Off. udgifter/ Arbejdsløshedsunderstøttelse til den enkelte	-	v165/ a01_v80	v165	-	a01_v80
Off. udgifter/ Bistandshjælp til den enkelte	-	v166/ a01_v81	v166	-	a01_v81
Off. udgifter/ Ulandsbistand	-	v167/ a01_v83	v167	-	a01_v83
Off. udgifter/ Flygtninge og indvandrere	-	v168/ a01_v84	v168	-	a01_v84
Off. udgifter/ Hjemmehjælp	-	v169/ a01_v86	v169	-	a01_v86
Off. udgifter/ Kollektiv transport	-	v170/ a01_v87	v170	-	a01_v87
Off. Service/ Bibliotekerne	-	v173/ a01_v89	v173	-	a01_v89
Off. Service/ Sygehusene	-	v174/ a01_v90	v174	-	a01_v90
Off. Service/ Folkeskolen	-	v175/ a01_v91	v175	-	a01_v91
Off. Service/ Børnehaver og vuggestuer	-	v176/ a01_v92	v176	-	a01_v92
Off. Service/ Hjemmehjælpen	-	v177/ a01_v93	v177	-	a01_v93
Skattelettelser kontra service	-	v178/ a01_v95	v178	-	a01_v95
Skattelettelser kontra statsgæld	-	v179/ a01_v96	v179	-	a01_v96
Indkomstskat kontra Moms/afgifter	-	v180/ a01_v98	v180	-	a01_v98
Topskat kontra Indkomstskat alle	-	v181/ a01_v97	v181	-	a01_v97
Stramninger af flygtninge-/ indvandrerpolitikken	-	v182/ a01_v100	v182	-	a01_v100
Høje indtægter beskattes hårdere	-	v183/ a01_v102	v183	-	a01_v102
Ikke råd til skattelettelser	-	v184/ a01_v103	v184	-	a01_v103
Ikke råd til lønstigninger	-	v185/ a01_v104	v185	-	a01_v104
Indvandring en trussel	-	v186/ a01_v105	v186	-	a01_v105
Økonomisk vækst sikres	-	v187/ a01_v106	v187	-	a01_v106
Forbedring miljø	-	v188/ a01_v107	v188	-	a01_v107
Arbejdsløse ønsker ej arbejde	-	v189/ a01_v108	v189	-	a01_v108
Muslimske lande trussel	-	v190/ a01_v109	v190	-	a01_v109

Hårdere straf for vold	-	v191/ a01_v110	v191	-	a01_v110
Privatisering bedre	-	v192/ a01_v111	v192	-	a01_v111
Flygtninge samme ret	-	v193/ a01_v112	v193	-	a01_v112
Ikke råd til velfærdsstaten	-	v194/ a01_v114	v194	-	a01_v114
Økonomisk lighed	-	v195/ a01_v115	v195	-	a01_v115
Føler sig europæer/dansker.	-	v196/ a01_v116	v196	-	a01_v116
Effektivisering af den offentlige sektor	-	v197/ a01_v117	v197	-	a01_v117
Ej børnecheck til rige fam.	-	v198/ a01_v118	v198	-	a01_v118
Sociale ydelser uden behov	-	v199/ a01_v119	v199	-	a01_v119
Statskontrol over private investeringer	-	v200/ a01_v120	v200	-	a01_v120
Ejendomsskatten stige, indkomstskatten ned	-	v201/ a01_v121	v201	-	a01_v121
Øge afgifter på benzin	-	v202/ a01_v122	v202	-	a01_v122
Mere tillid til danskere	-	v203/ a01_v123	v203	-	a01_v123
Skolerne for lidt ud af fædrelandskærlighed	-	v204/ a01_v125	v204	-	a01_v125
Fordeling af jordens ressourcer	-	v205/ a01_v126	v205	-	a01_v126
Danske soldater i krig	-	v206/ a01_v127	v206	-	a01_v127
Andre vil udnytte én	-	v210/ a01_v132	v210	-	a01_v132
Få man kan stole på	-	v211/ a01_v133	v211	-	a01_v133
Religioner fører til mere konflikt	-	v217/ a01_v134	v217	-	a01_v134
Integrationen lykkedes hvis arbejde	-	v218/ a01_v135	v218	-	a01_v135
Politikere hensynsløse	-	v228/ a01_v138	v228	-	a01_v138
Politikere rigtige beslutninger for landet	-	v229/ a01_v140	v229	-	a01_v140
Politik indviklet	-	v230/ a01_v144	v230	-	a01_v144
Ikke svært at tage stilling	-	v231/ a01_v145	v231	-	a01_v145
Politikerne for ødsle	-	v233/ a01_v146	v233	-	a01_v146
Opgivet at følge med i EU	-	v234/ a01_v147	v234	-	a01_v147
Forstår ikke økonomisk politik	-	v235/ a01_v148	v235	-	a01_v148
Økonomisk udligning inden for EU	-	v236/ a01_v149	v236	-	a01_v149
Fælles flygtningepolitik for EU	-	v237/ a01_v150	v237	-	a01_v150
EU storpolitisk/militær rolle	-	v238/ a01_v151	v238	-	a01_v151
EU Bekæmpe arbejdsløsheden	-	v240/ a01_v153	v240	-	a01_v153
Tillid til politikere	-	v241/ a01_v154	v241	-	a01_v154
Opfattelser af EU-samarbejdet	-	v245/ a01_v158	v245	-	a01_v158
Stole på mennesker	-	v248/ a01_v137	v248	-	a01_v137
Optaget af de brede/nære	-	v249/ a01_v169	v249	-	a01_v169
Venstre/højre - Respondent	-	v250/ a01_v170	v250	-	a01_v170
Venstre/højre - A. Socialdemokratiet	-	v251/ a01_v171	v251	-	a01_v171
Venstre/højre - B. Radikale	-	v252/ a01_v172	v252	-	a01_v172
Venstre/højre - C. Konservative	-	v253/ a01_v173	v253	-	a01_v173
Venstre/højre - F. Socialistisk Folkeparti	-	v254/ a01_v174	v254	-	a01_v174
Venstre/højre - O. Dansk Folkeparti	-	v255/ a01_v175	v255	-	a01_v175
Venstre/højre - V. Venstre	-	v256/ a01_v177	v256	-	a01_v177

Venstre/højre - Ø. Enhedslisten	-	v257/ a01_v178	v257	-	a01_v178
Flygtningepol. - A. Socialdemokratiet	-	v258/ a01_v179	v258	-	a01_v179
Flygtningepol. - B. Radikale	-	v259/ a01_v180	v259	-	a01_v180
Flygtningepol. - C. Konservative	-	v260/ a01_v181	v260	-	a01_v181
Flygtningepol. - F. Socialistisk Folkeparti	-	v261/ a01_v182	v261	-	a01_v182
Flygtningepol. - O. Dansk Folkeparti	-	v262/ a01_v183	v262	-	a01_v183
Flygtningepol. - V. Venstre	-	v263/ a01_v185	v263	-	a01_v185
Flygtningepol. - Ø. Enhedslisten	-	v264/ a01_v186	v264	-	a01_v186
Flygtningepol. - Respondent	-	v265/ a01_v187	v265	-	a01_v187
Off. sektor - A. Socialdemokratiet	-	v266/ a01_v188	v266	-	a01_v188
Off. sektor - B. Radikale	-	v267/ a01_v189	v267	-	a01_v189
Off. sektor - C. Konservative	-	v268/ a01_v190	v268	-	a01_v190
Off. sektor - F. Socialistisk Folkeparti	-	v269/ a01_v191	v269	-	a01_v191
Off. sektor - O. Dansk Folkeparti	-	v270/ a01_v192	v270	-	a01_v192
Off. sektor - V. Venstre	-	v271/ a01_v194	v271	-	a01_v194
Off. sektor - Ø. Enhedslisten	-	v272/ a01_v195	v272	-	a01_v195
Off. sektor - Respondent	-	v273/ a01_v196	v273	-	a01_v196
Grøn placering - A. Socialdemokratiet	-	v274/ a01_v197	v274	-	a01_v197
Grøn placering - B. Radikale	-	v275/ a01_v198	v275	-	a01_v198
Grøn placering - C. Konservative	-	v276/ a01_v199	v276	-	a01_v199
Grøn placering - F. Socialistisk Folkeparti	-	v277/ a01_v200	v277	-	a01_v200
Grøn placering - O. Dansk Folkeparti	-	v278/ a01_v201	v278	-	a01_v201
Grøn placering - V. Venstre	-	v279/ a01_v203	v279	-	a01_v203
Grøn placering - Ø. Enhedslisten	-	v280/ a01_v204	v280	-	a01_v204
Grøn placering - Respondent	-	v281/ a01_v205	v281	-	a01_v205
Lov og orden - A. Socialdemokratiet	-	v282/ a01_v206	v282	-	a01_v206
Lov og orden - B. Radikale	-	v283/ a01_v207	v283	-	a01_v207
Lov og orden - C. Konservative	-	v284/ a01_v208	v284	-	a01_v208
Lov og orden - F. Socialistisk Folkeparti	-	v285/ a01_v209	v285	-	a01_v209
Lov og orden - O. Dansk Folkeparti	-	v286/ a01_v210	v286	-	a01_v210
Lov og orden - V. Venstre	-	v287/ a01_v212	v287	-	a01_v212
Lov og orden - Ø. Enhedslisten	-	v288/ a01_v213	v288	-	a01_v213
Lov og orden - Respondent	-	v289/ a01_v214	v289	-	a01_v214
Forskel på regeringsmagte	-	v290/ a01_v230	v290	-	a01_v230
Hvor ofte gudstjeneste	-	v309/ a01_v243	v309	-	a01_v243
Civilstand	-	v331/ a01_v255	v331	-	a01_v255
Boligens ejerforhold	-	v335/ a01_v258	v335	-	a01_v258
Urbanisering	-	v337/ a01_v262	v337	-	a01_v262

Skoleuddannelse	-	v338/ a01_v263	v338	-	a01_v263
Uddannelse	-	v339/ a01_v264	v339	-	a01_v264
Medlem af en fagforening	-	v340/ a01_v265	v340	-	a01_v265
Fagforening	-	v341/ a01_v266	v341	-	a01_v266
Fagforbund	-	v359/ a01_v266x	v359	-	a01_v266x
Hovedorganisation	-	v360/ a01_fag_ho	v360	-	a01_fag_ho
Beskæftiget	-	v342/ a01_v269	v342	-	a01_v269
Deltid - Antal timer	-	v343/ a01_v270	v343	-	a01_v270
Privat, offentlig eller selvstændig	-	v346/ a01_v268	v346	-	a01_v268
Villig til geninterview	-	v353/ a01_v278	v353	-	a01_v278

Noter: ”-” Variabel findes ikke i denne undersøgelse

De fleste variable der indgår i tabel 3.1 kan findes i hovedundersøgelsen og kodenøgler til variable der indgår i hovedundersøgelsen kan findes i modul 2 og 3 i denne tekniske rapport. For de variable som ikke indgår i hovedundersøgelsen eller som er rekodede versioner af variable fra hovedundersøgelsen findes kodenøglen i den nedenstående tabel 3.2.

Tabel 3.2: *Kodenøgle for variable der ikke indgår i hovedundersøgelsen*

Variabel	Variabel beskrivelse	Kodenøgle		
sv313a	Personer på 15 år eller derover i husstanden	1 – 1 Person 2 – 2 Personer	3 – 3 Personer 4 – 4 Personer	5 – 5 Personer 6 – 6 Personer eller flere
sv313b	Personer på 14 år eller derunder i husstanden	1 – 1 Person 2 – 2 Personer 3 – 3 Personer	4 – 4 Personer 5 – 5 Personer 6 – 6 Personer eller flere	7 – Ingen personer på 14 eller derunder
sv313v331	Antal personer i husstanden	1 – 1 Person 2 – 2 Personer	3 – 3 Personer 4 – 4 Personer	5 – 5 Personer 6 – 6 Personer eller flere
sv339	Respondentens sidst afsluttede eksamen	1 - Folkeskole 7 år eller kortere. 2 - Folkeskole 8-10 år, realeksamen mv.	3 - Studenter-/HF-/HH-/HTX-eksamen. 4 - Erhversuddannelse (Grundlæg./Afslut.).	5 - Højere/videregående uddan. (til og med 3 år). 6 - Højere/videregående uddan. (mere end 3 år). 7 - Ved ikke/vil ikke svare.
sv333	Personlig indkomst i store intervaller	1 - Under 100.000 kr. 2 - 100.000-199.999 kr. 3 - 200.000-299.999 kr.	4 - 300.000-399.999 kr. 5 - 400.000-499.999 kr. 6 - 500.000-599.999 kr.	7 - 600.000-699.999 kr. 8 - 700.000 kr. og derover. 9 - Ved ikke/vil ikke svare.
sv334	Husstandens indkomst i store intervaller	1 - Under 100.000 kr. 2 - 100.000-199.999 kr. 3 - 200.000-299.999 kr.	4 - 300.000-399.999 kr. 5 - 400.000-499.999 kr. 6 - 500.000-599.999 kr.	7 - 600.000-699.999 kr. 8 - 700.000 kr. og derover. 9 - Ved ikke/vil ikke svare.
sv351	Partivalg ved folketingsvalg i morgen	1 - A: Socialdemokraterne. 2 - B: Det Radikale Venstre. 3 - C: De Konservative. 4 - D: Centrumdemokraterne. 5 - F: Socialistisk Folkeparti. 6 - K: Kristendemokraterne.	7 - M: Minoritetspartiet. 8 - O: Dansk Folkeparti. 9 - V: Venstre. 10 - Ø: Enhedslisten. 11 - Kandidat uden for parti/ andet parti.	14 - Stemme blankt. 15 - Ved ikke. 16 - Vil ikke svare om parti. 17 - Ville ikke stemme. 18 - Ikke stemmeret. 19 - Andet svar.
s2/a01_	Kommune	1. - KØBENHAVN	91. - RØNNEDE	188. - VEJLE

kommune			
	2. - FREDERIKSBERG	92. - SAKSKØBING	189. - AVLUMHADERUP
	3. - ALBERTSLUND	93. - STEVNS	190. - BRANDE
	4. - BALLERUP	94. - STUBBEKØBING	191. - EGVAD
	5. - BRØNDBY	95. - SUSÅ	192. - HERNING
	6. - DRAGØR	96. - SYDFALSTER	193. - HOLMSLAND
	7. - GENTOFTE	97. - VORDINGBORG	194. - HOLSTEBRO
	8. - GLADSAXE	101. - BORNHOLMS	195. - IKAST
	9. - GLOSTRUP	104. - ASSENS	196. - LEMVIG
	10. - HERLEV	105. - BOGENSE	197. - RINGKØBING
	11. - HVIDOVRE	106. - BROBY	198. - SKJERN
	12. - HØJE TÅSTRUP	107. - EGEBJERG	199. - STRUER
	13. - ISHØJ	108. - EJBY	200. - THYBORØN- HARBOØR
	14. - LEDØJESMØRUM	109. - FÅBORG	201. - THYHOLM
	15. - LYNGBYTÅRBÆK	110. - GLAMSBJERG	202. - TREHØJE
	16. - RØDOVRE	111. - GUDME	203. - ULFBORGVEMB
	17. - SØLLERØD	112. - HÅRBY	204. - VIDEBÆK
	18. - TÅRNBY	113. - KERTEMINDE	205. - VINDERUP
	19. - VALLENSBÆK	114. - LANGESKOV	206. - ÅSKOV
	20. - VÆRLØSE	115. - MARSTAL	207. - EBELTOFT
	21. - ALLERØD	116. - MIDDELFART	208. - GALTEN
	22. - BIRKERØD	117. - MUNKEBO	209. - GJERN
	23. - FARUM	118. - NYBORG	210. - GRENÅ
	24. - FREDENSBORG/ HUMLEBÆK	119. - NR. ÅBY	211. - HADSTEN
	25. - FREDERIKSSUND	120. - ODENSE	212. - HAMMEL
	26. - FREDERIKSVÆRK	121. - OTTERUP	213. - HINNERUP
	27. - GRÆSTED/ GILLELEJE	122. - RINGE	214. - HØRNING
	28. - HELSINGE	123. - RUDKØBING	215. - LANGÅ
	29. - HELSINGØR	124. - RYSLINGE	216. - MARIAGER
	30. - HILLERØD	125. - SVENDBORG	217. - MIDTDJURS
	31. - HUNDESTED	126. - SYDLANGELAND	218. - NØRHALD
	32. - HØRSHOLM	127. - SØNDERSØ	219. - NR. DJURS
	33. - JÆGERSPRIS	128. - TOMMERUP	220. - ODDER
	34. - KARLEBO	129. - TRANEKÆR	221. - PURHUS
	35. - SKIBBY	130. - ULLERSLEV	222. - RANDERS
	36. - SKÆVINGE	131. - VISSENBJERG	223. - ROSENHOLM
	37. - SLANGERUP	132. - ÆRØSKØBING	224. - ROUGSØ
	38. - STENLØSE	133. - ØRBÆK	225. - RY
	39. - ØLSTYKKE	134. - ÅRSLEV	226. - RØNDE
	40. - BRAMSNÆS	135. - ÅRUP	227. - SAMSØ
	41. - GREVE	136. - AUGUSTENBORG	228. - SILKEBORG
	42. - GUNDSØ	137. - BOV	229. - SKANDERBORG
	43. - HVALSØ	138. - BREDEBRO	230. - SØNDERHALD
	44. - KØGE	139. - BROAGER	231. - THEM
	45. - LEJRE	140. - CHRISTIANSFELD	232. - ÅRHUS
	46. - RAMSØ	141. - GRAM	233. - BJERRINGBRO
	47. - ROSKILDE	142. - GRÅSTEN	234. - FJENDS
	48. - SKOVBO	143. - HADERSLEV	235. - HANSTHOLM
	49. - SOLRØD	144. - HØJER	236. - HVORSLEV
	50. - VALLØ	145. - LUNDTOFT	237. - KARUP
	51. - BJERGSTED	146. - LØGUMKLOSTER	238. - KJELLERUP
	52. - DIANALUND	147. - NORDBORG	239. - MORSØ
	53. - DRAGSHOLM	148. - NR. RANGSTRUP	240. - MØLDRUP
	54. - FUGLEBJERG	149. - RØDDING	241. - SALLINGSUND
	55. - GØRLEV	150. - RØDEKRO	242. - SKIVE
	56. - HASHØJ	151. - SKÆRBÆK	243. - SPØTTRUP
	57. - HASLEV	152. - SUNDEVED	244. - SUNDSØRE
		153. - SYDALS	245. - SYDTHY
		154. - SØNDERBORG	

		58. - HOLBÆK 59. - HVIDEBÆK 60. - HØNG 61. - JERNLØSE 62. - KALUNDBORG 63. - KORSØR 64. - NYKØBINGRØRVIG 65. - RINGSTED 66. - SKÆLSKØR 67. - SLAGELSE 68. - SORØ 69. - STENLILLE 70. - SVINNINGE 71. - TORNVED 72. - TRUNDHOLM 73. - TØLLØSE 74. - FAKSE 75. - FLADSÅ 76. - HOLEBY 77. - HOLMEGÅRD 78. - HØJREBY 79. - LANGEBÆK 80. - MARIBO 81. - MØN 82. - NAKSKOV 83. - NYKØBING F. 84. - NYSTED 85. - NÆSTVED 86. - NR. ALSLEV 87. - PRÆSTØ 88. - RAVNSBORG 89. - RUDBJERG 90. - RØDBY	155. - TINGLEV 156. - TØNDER 157. - VOJENS 158. - ÅBENRÅ 159. - BILLUND 160. - BLÅBJERG 161. - BLÅVANDSHUK 162. - BRAMMING 163. - BRØRUP 164. - ESBJERG 165. - FANØ 166. - GRINDSTED 167. - HELLE 168. - HOLSTED 169. - RIBE 170. - VARDE 171. - VEJEN 172. - ØLGOD 173. - BRÆDSTRUP 174. - BØRKOP 175. - EGTVED 176. - FREDERICIA 177. - GEDVED 178. - GIVE 179. - HEDENSTED 180. - HORSSENS 181. - JELLING 182. - JUELSMINDE 183. - KOLDING 184. - LUNDERSKOV 185. - NR. SNEDE 186. - TØRRINGULDUM 187. - VAMDRUP	246. - THISTED 247. - TJELE 248. - VIBORG 249. - ÅLESTRUP 250. - ARDEN 251. - BROVST 252. - BRØNDERSLEV 253. - DRONNINGLUND 254. - FARSE 255. - FJERRITSLEV 256. - FREDERIKSHAVN 257. - HADSUND 258. - HALS 259. - HIRTSHALS 260. - HJØRRING 261. - HOBRO 262. - LÆSE 263. - LØGSTØR 264. - LØKKENVRÅ 265. - NIBE 266. - NØRAGER 267. - PANDRUP 268. - SEJLFLOD 269. - SINDAL 270. - SKAGEN 271. - SKØRPING 272. - STØVRING 273. - SÆBY 274. - ÅBYBRO 275. - ÅLBORG 276. - ÅRS 277. - ANDEN KOMMUNE 278. - VED IKKE
s3	Stilling i husstand	1 – Husfader	2 – Husmoder	3 – Anden voksen
s4	Erhverv p.t.	1 - Arbejder, ufaglært (ej specialarbejder) 2 - Arbejder, ufaglært (specialarbejder) 3 - Arbejder, faglært 4 - Funktionær/tjenestemand, lavere	5 - Funktionær/tjenestemand, højere 6 - Selvstændig landbruger 7 - Selvstændig detailhandler/håndværksmester 8 - Selvstændig i øvrigt	9 - Lærling/elev 10 - Skoleelv/studerende 11 - Ude af erhverv (pensionist/førtidspensionist/efterløn) 12 - Gift kvinde uden erhverv 13 - Medhjælpende ægtefælle 14 - Arbejdsløs
s5	Social gruppe	1 – Lav	2 – Medium	3 – Høj 4 – Ikke placeret

4 Kodenøgler

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af de kodenøgler, der er anvendt ved kodningen af hovedundersøgelsens åbne spørgsmål. Selve kodenøglerne forefindes i Teknisk Rapport – modul 2, hvor også dele af dette kapitel er indsat af brugershensyn.

4.1 Kodenøgle til stillinger og socioøkonomisk gruppering (v344, v347, v349, v361, v362, v363)

Respondentens stilling er kodet efter en kodenøgle, der tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks standard til kodning af stillinger: DISCO-88, men som på væsentlige punkter er udvidet med præciserende oplysninger. Kodenøglen er gengivet i sin helhed i appendiks 8.

DISCO-88 er ikke i alle henseender hensigtsmæssig, fordi den sammenblander lønmodtagere på forskellige niveauer, hvilket har gjort det nødvendigt at indarbejde visse omkodninger. Disse omkodninger skulle gøre det muligt at skelne mellem grupper, der ellers er slået sammen i DISCO-88, samtidig med, at kompatibiliteten med standardkodningerne bevares. Formålet med omkodningerne af stillingskategorierne er at kunne skelne klart mellem følgende hierarkiske niveauer: *selvstændige, ledende funktionær, højere/mellem funktionær, lavere funktionær, faglært og ufaglærte arbejdere*, og det er derfor vigtigt at få adskilt de stillingsbetegnelser der i DISCO-88 er slået sammen, men indeholder stillinger fra flere af disse forskellige socioøkonomiske grupper. Pointen er her, at denne klassiske socioøkonomiske inddeling er den mest brugbare til at forklare forskelle i holdninger mellem samfundets klasser og derfor er helt nødvendig for denne undersøgelse, hvilket er grunden til at Danmarks Statistisk nuværende socioøkonomiske inddeling (SOCIO) ikke kan bruges. DISCO-88 er dog inkluderet i datasættet for på den måde at gøre det nemmere at anvende undersøgelsen i internationale sammenligninger med udgangspunkt i den internationale standard for stillingskategorier ISCO.

Fremgangsmåden har været den, at der i den udvidede stillingskode er tilføjet et femte ciffer som er brugt til at opdele de kategorier i DISCO-88, som indeholder stillinger, hvor der findes overlap mellem de ovennævnte socioøkonomiske grupperinger (et eksempel kunne være de kategorier, hvor der både optræder selvstændige erhvervsdrivende og lønmodtagere indenfor samme DISCO-88

kode fordi deres arbejdsfunktion er identisk). I de tilfælde, hvor der ikke er sådanne overlapninger er der 'blot' tilføjet et 0. Med det ekstra ciffer bliver det derfor muligt at få en mere nuanceret stillingskode, der kan anvendes som fundament for en socioøkonomisk gruppering af respondenterne. Ved at slette dette ciffer igen vil stillingskoderne være fuldt kompatible med DISCO-88. Der optræder således to variabler for stilling:

- v344 (v366²¹): Variablen er kodet efter den mere detaljerede femcifrede kode, som er anvendt til en mere korrekt socioøkonomisk gruppering.
- v369: En rekodet firecifret variabel, der er identisk med DISCO-88.

Udover det ekstra ciffer er der også implementeret 6 ekstra kategorier i den udvidede stillingskode, som ikke er at finde i DISCO-88. Det drejer sig om kategorier for de respondenter, som er udenfor arbejdsmarkedet, hvad enten det er midlertidigt (orlov, sygdom, arbejdsløshed) eller permanent (pensionist, studerende). Disse har fået tildelt en kode mellem 99900 og 99950, der ikke bliver anvendt i DISCO-88.

På baggrund af den udvidede stillingskode er der kodet 3 forskellige socioøkonomiske grupperinger: en simpel (variabel: **v361**) og en udvidet gruppering (variabel: **v362**) baseret på ovennævnte klassiske opdeling - samt én (variabel: **v363**), der er næsten identisk med Danmarks Statistisk nuværende gruppering (SOCIO), der grupperer lønmodtagere efter deres færdighedsniveau. Kodningen til SOCIO er kun næsten identisk, da det ikke er muligt at skelne mellem selvstændige efter antallet af ansatte, sådan som det gøres i SOCIO.

Tabel 4.1 *Rekodede variable til socioøkonomisk gruppering.*

Variabel	Beskrivelse
v361	Simpel socioøkonomisk gruppering på baggrund af klassisk socioøkonomisk inddeling.
v362	Udvidet socioøkonomisk gruppering på baggrund af klassisk socioøkonomisk inddeling
v363	Socioøkonomisk gruppering efter færdighedsniveau; næsten identisk med SOCIO fra Danmarks Statistik.

En udførlig gennemgang af de anvendte kategorier fremgår af modul 2 (appendiks 9). Her findes ligeledes en detaljeret beskrivelse af, hvilke stillingskategorier der indgår i de forskellige grupper.

²¹ v344 er det kun de stillinger som er nødvendige at uddybe som er givet en femcifret kode, derfor er der oprettet en variabel med udelukkende de femcifrede koder (v366).

4.2 Kodnøgle til branche (vv345, v348, v350)

Dette afsnit er en forklaring af den anvendte kodnøgle til respondenternes branchebetegnelse, kodnøglen kan ses i sin helhed i appendiks 8.

Respondenternes branchebetegnelse er som udgangspunkt kodet efter en sekscifret kodnøgle fra Danmarks Statistik (Dansk Branchekode 2003)²², hvor kun de overordnede branchebetegnelser er anvendt, dvs. for de fleste kategoriers vedkommende de første tre cifre, og for et særligt interval en nærmere udspecificering helt op til 6 cifre. Branchekoden (DB03) er udkommet i en ny version siden 2001 og derfor er også koden idenne undersøgelse ændret siden 2001 idet det findes relevant at læne sig mest muligt op af DB-koderne og derfor er koden 6 cifret. Dette blev der i øvrigt henvist til i den tekniske rapport for undersøgelsen 2001.

DB03 er en dansk branchenomenklatur baseret på EU's branchenomenklatur. De første 4 cifre svarer til NACE rev. 1.1, mens de to sidste cifre er danske underopdelinger. DB03 er principielt en klassifikation af økonomiske aktiviteter. I praksis er dens væsentligste funktion at danne grundlag for en klassifikation af virksomheder efter disses hovedaktivitet. DB03 erstatter DB93, som er branchekoden fra 1993, der bl.a. har været anvendt i de tekniske rapporter i valgundersøgelserne 1998 og 2001.

Mulighed for sektoropdeling er implementeret i kodnøglen.

Koderne er primært opdelt således, at intervallet [10000 – 749000] betegner brancher i den private sektor, mens intervallet [750000 – 990000] betegner brancher i den offentlige sektor. Der er dog visse undtagelser for denne regel, hvilket er markeret i kodnøglen. Denne inddeling i sektor efter branche er hovedsageligt inddelt som i 2001, men togdrift og postvæsen er angivet som private i stedet for offentlige.

For at muliggøre denne sektordeling er der lavet en variabel (v372) der angiver sektor efter branche.

---

²² Kodnøglen kan downloades fra www.dst.dk/db03

4.2.1 Ændringer i forhold til DB03 og valgundersøgelserne i 1998 og 2001

Studerende er kodet:

Studerende u.n.a:	[960000]
Studerende ved ungdomsuddannelse	[961000]
Studerende ved videregående uddannelse	[962000]
Studerende ved andre uddannelse	[963000]

(I 1998 blev studerende kodet på lignende vis - dog med andre koder. I 2001 var studerende slet ikke repræsenteret og derfor ikke kodet)

Pensionister, arbejdsløse, hjemmegående mv. er kodet: [940000]

Udefinerbare brancher og mangelfulde angivelser er kodet: [970000]

Branchebetegnelsen "Sociale foranstaltninger med institutionsophold" [853100] er anvendt i 2005, hvilket ikke var tilfældet i valgundersøgelserne fra 1998 og 2001.

Branchebetegnelserne "Handel og Kontor u.n.a." [749000] og "Blade og dagblade" [928000] blev tilføjet til kodenøglen i valgundersøgelserne i 1998 og 2001 under anden kodning.

Medhjælpende hustru er kodet som mandens branche (landbrug, selvstændig, etc.).

Ved tastefejl, manglende indtastning eller anderledes indtastning er der i oversigtstabellen lavet en markering af problemet (*).

Ændringer i forhold til DB03 er markeret med kursiv i oversigtstabellen.

For lettere at kunne udføre sammenligninger tilbage i tiden er der lavet en syntax, der tager højde for de kodeændringer, der er lavet i 2005. Dermed kan man sammenligne dataet fra valgundersøgelsen 2005 med dataet fra valgundersøgelserne i 2001 og 1998. Denne syntax er at finde efter kodenøglen for branche (modul 2 – appendiks 9).

4.3 Fagforening (v341, v359, v360)

Fagforeningsmedlemskab er kodet ud fra den kodenøgle, der i 2001 blev stærkt revideret og opdateret i forhold til de udgaver der blandt andet har været anvendt ved tidligere valgundersøgelser (1985-1994). Kodenøglen i sin helhed fremgår af appendiks 7 (modul 2) og indeholder en næsten udtømmende liste over eksisterende danske fagforbund anno 2005.

Variablen v266 angiver respondenternes fagforeningsmedlemskab. Fagforeningerne er i kodenøglen kategoriseret efter hvilken hovedorganisation de eventuelt er medlem af. I kodenøglen er der medtaget underafdelinger/brancheafdelinger i de enkelte fagforbund i de tilfælde, hvor disse har været angivet af respondenterne. Sigtet hermed er ikke at kode brancheafdelinger, men derimod at spare fremtidige kodere for opslag for at finde ud af, hvilket forbund, de pågældende brancheafdelinger hører til. Ligeledes er der i nøglen inkluderet koder for de tilfælde, hvor respondenter/interviewer fejlagtigt har angivet medlemskab af kartel, ligesom der er en særlig gruppe for de svar, hvor svarpersonen har angivet en forening, der ikke er en fagforening, f.eks. en arbejdsgiverorganisation.

De to øvrige fagforeningsvariable (v359 og v360) er rekodninger af v266, som opdeler respondenterne efter hhv. fagforbund og hovedorganisation.

Hvis det ønskes at danne en fagforeningsvariabel, der frasorterer de ugyldige besvarelser, skal koderne fra 4000 og opefter frasorteres. På samme måde kan de tværfaglige fagforeninger ('gule') frasorteres ved at se bort fra koderne i intervallet [3000 - 3999].

4.3.1 Ændringer i forhold til kodenøglen i 2001

0100 SiD, Specialarbejderforbundet i Danmark

0130 KAD, Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark

Fusioneret til

0100 3F – Fagligt Fælles Forbund

0471 KKF, Københavns Kommunalforening

KKAF, Københavns Kommunal-Assistent Forening

Slået samme

0180 HK, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark

0200 TKF, Telekommunikationsforbundet i Danmark

Fusioneret med

0120 METAL, Dansk Metalarbejder Forbund

1002 OKS, Organisationen af Konstabler i Søværnet

1006 Tjenestemandsföreningen for Søværnets Mekanikere

Slået sammen til

1002 OKMS, Organisationen af Konstabler og Mekanikere i Søværnet

---

1780 Merkantilt Forum

1790 Dansk Merkonomforening

Fusioneret til

1780 Karryere

Slået sammen til

0183 HK/Service

0184 HK/Industri

til

0183 HK/privat

0270 FOA, Forbundet af Offentligt Ansatte

0280 PMF, Pædagogisk Medhjælper Forbund

Fusioneret til

0270 FOA, Fag og Arbejde

1200 Landsforeningen af Bilsagkyndige

Lagt under

0120 METAL, Dansk Metalarbejder Forbund

1400 MTA, Maskinmestre og Tjenestemænd i Arbejdstilsynet

Fusioneret med

1320 TAT, Foreningen af Tekniske og Administrative Tjenestemænd

---

Opløst 1.1.2004

1600 ABAS, Association of British Airways Staff in Denmark

2460 Foreningen af Tjenestemænd ved Statens Samlinger

Nu under

2420 FFT, Forbundet For Tjenestemænd ved Undervisnings- og Fødevarerministeriet

---

2730 Landsforeningen Danske Klubfolk

Nu under

0400 BUPL, Forbundet for Pædagoger og Klubfolk

3020 Kristeligt Dansk Fællesforbund

3030 Kristelig Funktionær Organisation

nu under

3000 KF/Krifa, Kristelig Fagforening

2440 Foreningen af Funktionærer i Fiskerikontrollen, Rednings- og Havundersøgelsesskibene

Nu under

1320 TAT, Foreningen af Tekniske og Administrative Tjenestemænd

---

Tilføjet

2800 Fagforeningen Danmark

1060 Formidlerne

0370 Spillerforeningen

4.4 Kodenøgler til vigtigste problem (v7-v10)

Kodenøglen der anvendes til kodningen af denne variabel blev i 2001 ændret fra en trecifret til en firecifret kode for at kunne udspecificere enkelte koder. Det medførte ikke de store forandringer, da koden i 1998 (tre cifre) blot blev ganget med 10. Det blev dog fundet nødvendigt at udvikle en emneinddelt kode til dette spørgsmål, som udover at have plads til udspecificerede koder også ville give større overskuelighed. Der blev ligeledes kodet efter denne nyudviklede trecifrede emneinddelte kodenøgle i 2001. Det er denne emneinddelte kodenøgle som der kodes efter i 2005 (Appendiks 1 – modul 2). Tilføjelser i forhold til kodenøglen fra 2001 er alle markeret med *kursiv* i nedenstående skema.

4.5 Vigtigste grund til at stemme (v23)

Denne kodenøgle er, som kodenøglen for vigtigste problem, ændret til at være en emneinddelt kodenøgle, hvilket skyldes at der ønskes et større overblik over dataene.

Det betyder at kodenøglen for 2001 og 2005 er meget forskellige. Derfor er der lavet en syntax til SPSS, der kan rekodet dataet for 2005, så de passer med kodenøglen for 2001 og omvendt. Syntaxen findes i appendiks 2 (modul 2).

4.6 Kodnøgle for aviser (v40 og v59-v61)

Ved kodningen af spørgsmålene ”Hvilken avis læser du mest?” (v40) og ”Læser du andre aviser dagligt eller næsten dagligt? Hvis ja: Hvilke?” (v42-v61) er der anvendt en kodenøgle udviklet til formålet. Kodningen drejer sig kun om kategorien ”anden”, hvor intervieweren har noteret hvis respondenter læser en anden avis end de 16 aviser, der figurerer i svarkategorierne til spørgsmålet.

Disse spørgsmål optrådte ikke i 2001 og det er således første gang, at der udvikles en kodenøgle (Appendiks 4 – modul 2). Kodnøglen er bygget op om de svar, der er angivet ved spørgsmålene i 2005 og er inddelt syv grupper, der dels repræsenterer svarkategorierne til spørgsmålene (markeret med *kursiv*) og dels repræsenterer de forskellige typer af aviser (lokale dagblade, ugeaviser, landsdækkende, gratis aviser, internet aviser, andet). Alle aviser har fået en kode og der er undersøgt hvilken type avis der er tale om for at opnå en så detaljeret kodning som muligt.

I det første spørgsmål ”Hvilken avis læser du mest?” er dataet samlet i en variabel (v40), dvs. at dataet for den åbne del af spørgsmålet er indeholdt i denne variabel. I det andet spørgsmål ”Læser du andre aviser dagligt eller næsten dagligt? Hvis ja: Hvilke?” er det muligt at svare flere forskellige aviser og der er derfor oprettet en variabel for hver af de mulige svarkategorier til spørgsmålet. Derudover er der lavet tre variable (v59-v61), som indeholder svarene ved ”anden”, dvs. den åbne del af spørgsmålet, som denne kodenøgle er lavet for.

Den detaljerede kodning af spørgsmålene gør, at det kan være svært at danne et overblik over hvad det er for nogle aviser der læses, derfor er der lavet en rekodning af v40 som angiver avistyperne i stedet for den detaljerede angivelse. V40 er rekodet til v364.

4.7 Viden om parti (v63-v64)

Dette åbne svar er kodet sammen med svarene på de lukkede spørgsmål, så der på den måde kun er to variable i stedet for tre og derfor er value label for v63 og v64 også det samme som den nedenstående kodenøgle. Spørgsmålet indgik ikke i valgundersøgelsen 2001 og derfor er der udviklet en kodenøgle på baggrund af de svar som er givet (Appendiks 5 – modul 2).

4.8 Anden børnepasning (v330)

Denne kodenøgle bruges til spørgsmålet ”*Har du børn i vuggestue, børnehave, dagpleje, skolefritidsordning, fritidshjem o.l.?*”. Spørgsmålet er indrettet på den måde at respondenterne skal angive det antal børn vedkommende har i den pågældende institution og der er angivet syv typer institutioner som svarkategorier (Vuggestue, børnehave, aldersintegreret institution, dagpleje, SFO, fritidshjem og klub). Den nedenstående kodenøgle benyttes til at kode de svar der er kommet under ”*andet*”, hvilket skal opfattes som andre steder barnet bliver passet. Her har en del respondenter misforstået spørgsmålets natur og svaret diverse fritidsaktiviteter og skolegang. Derfor er der oprettet en kategori til fritidsaktiviteter (88) og en kategori der samler andre svar såsom skole og hjemme (99). På den måde kan der tages stilling til om der ønskes at have fritidsaktiviteter og skole med i undersøgelsen af dette spørgsmål eller man kun ønsker at have institutioner med. Dette gøres ved at foretage en simpel rekodning, hvor 88 og 99 blive kodet til ”*missing values*”.

Spørgsmålet indgik ikke i 2001 og derfor er denne kodenøgle udviklet på baggrund af det datamateriale som spørgsmålet producerede i 2005-undersøgelsen (Appendiks 6 – modul 2).

4.9 Andre kodenøgler

Der er endvidere medtaget følgende kodenøgler i modul 2:

- Appendiks 3 – ”Kodenøgle for begrundelse for ikke at stemme” (v34)

5 Litteraturliste

- Danmarks Statistik "Befolkningen efter område, socioøkonomisk gruppering., herkomst, alder og køn" Statistikbanken (www.statistikbanken.dk)
- Danmarks Statistik "Arbejdskraftundersøgelsen" (AKU) 4. kv. 2001 (Statistiske Efterretninger: Arbejdsmarked 2002:8).
- Danmarks Statistik DISCO 88 – tilgængelig på http://www.dst.dk/dst/dst.asp?o_id=215
- Danmarks Statistik Dansk Branchekode 2003 – tilgængelig på www.dst.dk/db03
- Danmarks Statistik SOCIO: Danmarks Statistiks Socioøkonomiske Klassifikation – tilgængelig på http://www.dst.dk/dst/dst.asp?o_id=545 (1997)
- Danmarks Statistik "Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik" (Varedeklaration), www.dst.dk (2002)
- Danmarks Statistik "Folketal pr. 1. januar efter område, civilstand, alder og køn (1971 - 2002)". Statistikbanken (www.statistikbanken.dk)
- Folketinget "Information fra Folketinget" 23. januar 2002 (9).
- Goul Andersen, Jørgen "Appendiks 1-2: Undersøgelsens teknik og data" i Erik Damgaard (red.): "Folkets veje i dansk politik" København, Schultz (1980).
- Goul Andersen, Jørgen "Bortfald og repræsentativitet i stikprøveundersøgelser. Om traditionelle vejningsmetoders utilstrækkelighed. Teknisk Rapport Del II". Projekt: 'Klassestruktur, klassebevidsthed og sociale modsætninger' Rapport nr. 15 (1988).
- Goul Andersen et. al. "Teknisk Rapport valgundersøgelsen 1998" Institut for økonomi, politik og forvaltning, Aalborg Universitet (1999).
- Goul Andersen et. al. "Teknisk Rapport valgundersøgelsen 2001" Institut for økonomi, politik og forvaltning, Aalborg Universitet (2002).
- Goul Andersen & Hoff *Democracy and Citizenship in Scandinavia*. Houndsmills: Palgrave (2001)
- TNT Gallup Internt dokument: *Metoderapport for valgundersøgelsen 2005*, Gallup A/S, november 2005.
- internt arbejdsrapport af Mogens Storgaard Jakobsen, Gallup A/S, marts 2002?